

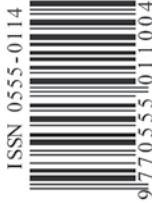

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1204 Цена 90 динара 2,5 KM 15. мај 2017. године

У овом броју:

| Страдање без краја | Годишњица акције „Бљесак“ | Страдање СПЦ у Независној Држави Хрватској | Цар Душан у Београду 1968. године | Саблазан у вртићима и школским клупама | Кроз лаж зена до сунца Господа Христа | Отац Антоније Троношки | Оригенова Хексагла | Одрицање од свега: следовање Христу у Еванђељу по Луки | Сведоци Христовог воскрсења | Македонско-албанска влада на видику |

Самопроглашене власти из Приштине поново ће истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђе од Српске Православне Цркве и српског народа.

Тим поводом подсећамо читаоце на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Црква Богородичиног Ваведења у Долцу

Страдање без kraja

Чини се да ни до дана данашњег не можемо са стопроцентном сигурношћу знати шта је све запаљено, дигнуто у ваздух, разрушено, затрто

Aприла 2004. године могли смо читати и чути следеће у нашим медијима: „Специјална делегација УНЕСКО која ће ових дана боравити на Косову и Метохији, требала би да утврди размере штете почињене над српским православним духовним и културним наслеђем на Косову и Метохији. Чврст став Епархије рашко-призренске јесте да се уништавање ових светиња у марту месецу не може посматрати ван контекста потпуно уништења

или оштећивања преко 140 православних светиња од доласка мисије УН и КФОР-а у јуну месецу 1999. године. Реч је о континуираном процесу систематског затирања свих трагова духовности и културе српског народа на овим просторима, а починиоци су били и остали исти.“ Убрзо након тога су се на првим странама наших новина појавили слични наслови који су носили текстове овог садржаја – *гойуњени и исирањени сјисак уништиених и оштећених православних цркава и манастира на Косову у шоку маршовској насиљу*. Чини се да ни до дана данашњег не можемо са стопроцентном сигурношћу знати шта је све запаљено, дигнуто у ваздух, разрушено, затрто, јер након провере података о уништеним или оштећеним храмовима према расположивим информацијама из тог времена, као и фотографијама може се засигурно рећи да је „најмање 30 православних храмова или потпуно уништено, или оштећено (више или мање), најчешће подметањем пожара, или додатно оштећено и демолирано (нпр. храмови који су већ раније нападани). Осим тога, поред цркава у манастирима Девич, Св. Архангели у Призрену, Ђаковици и на другим местима уништене су десетине помоћних црквених зграда (парохијски домови, економске зграде и конаци), тако

Црква Богородичиног Ваведења у Долцу
(фотографија начињена пре рушења цркве 1999. године)

Извор: spomenicikulture.mi.sanu.ac.rs

да укупан број уништених црквених зграда, износи близу стотину“.

Црква Богородичиног Ваведења се налазила у Долцу, на територији општине Клине. Подигнута је током 14. века, убрајала се у споменике културе од изузетног значаја. У народу се сматрало да је ова црква старија од Дечанске и да је саграђена четири године пре Косовске битке. Према археолошким подацима, на узвишењу изнад села Долац још у 14. веку постојао је манастир.

У турском попису из 1455.

године помињу се три његова монаха, док о већој обнови с краја 16. и првих деценија 17. века сведоче камени остаци оградног зида, куле, улазне капије и чесме, док је спратни конак свакако био млађи. У средишту порте се налазила мала, једнобродна црква са полуокружном апсидом. Једини архитектонски украс постојао је на њеним попречним фасадама, у виду лука ослоњеног на конзоле који је опртавао линију свода у унутрашњости. Живопис су образовале чак три, хронолошки различите целине. Најстарије зидне слике, у зони стојећих фигура на западном и северном зиду, могле су потицати с прелаза 14. у 15. век и према стилским одликама приписане су чувеној зреанској радионици јеромонаха Макарија. Крају 15. или почетку наредног века припадале би оне фреске које су се налазиле у источном делу цркве, док је натписом у олтару трећа фаза датована у 1619/1620. годину. Имена приложника била су исписана уз фреске чију су израду платили.

Јула месеца 1999, након доласка италијанских снага КФОР-а, албански екстремисти су цркву опљачкали а часну трпезу унишили у комаде. Црква је изнутра запаљена. Минирана је и сравњена са земљом почетком августа 1999. године.

3. Нештић

ПРАВОСЛАВЉЕ 1204

4
Активности Патријарха

5
Годишњица акције „Бљесак“
З. Нештић

6
Страдање СПЦ
у Независној Држави Хрватској

8
Цар Душан
у Београду 1968. године
Архимандрит Јован Радосављевић

10
Разговор са Жарком Требежанином, психологом
Саблазан у вртићима и школским клупама
Славица Лазић

13
Кроз лаж зена
до сунца Господа Христа

14
Црква Светог Димитрија

16
Живот и рад Еп. Николаја (31)
Свет као симбол
Радован Бијовић

18
Отац Антоније Троношки

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент др Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф

Бакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције

Президент др Оливер Суботић,
Сања Љубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, популарнија 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

20
Оригенова Хексагла
Проф. др Родољуб Кубаš

21
Одрицање од свега: следовање
Христу у Еванђељу по Луки (1. део)
Проф. др Предраг Драштиновић

22
Сведоци Христовог васкрсења
Бојан Бошковић

25
Најава манифестације
Дани краљице Јелене

26
Евагрије Понтијски:
Поуке (избор – први део)

28
Македонско-албанска
влада на видику
пр. Александар Раковић

30
Топлички устанак (27. део)
Трчао с положаја на положај
Антоније Ђурић

32
Незамислива савезништва

34
Дискретна путања човечанства
Милена Пекић

40
Православне цркве и капеле у Естонији

41
Градина на Јелици

42
Наука, уметност, култура...

43
Кроз хришћански свет

44
Из живота Цркве

На насловној страни:
Пећка патријаршија
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прешигтампање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забранено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф./факс: 052/717-522, 011/2461-138

СИР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским јединицама

Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1204. броја Православља, завршена је у четвртак, 11. маја 2017. године у 10.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

На годишњој седници ПУО-а

Пленумска седница Патријаршијског управног одбора почела је 27. априла 2017, призивом Светог Духа којим је, у капели Св. Симеона Мироточивог, началствовао Епископ жички Јустин, у присуству Патријарха српског Иринеја, П. Г. епископа: рашко-призренског Теодосија, топличког Арсенија и члана нова ПУО-а.

Патријарх Иринеј је на почетку седнице поздравио присутне и захвалио им на жељи и расположењу да сви заједно помогну Цркву и њену мисију у нашем народу и данашњем времену: „Црква јесте Божанска установа, али она је у исто време и људска организација која је свесна и свога постојања и своје мисије. Управо ово тело посвећено је баш том делу – да Цркви обезбеди материјалну помоћ и њен материјални успех у времену у коме делује. Нека нам Господ благослови данашњи рад, да све буде у славу Божију, на добро нашег народа и наше Цркве, рекао је Патријарх Српски.

Извор: ТВ Храм

У Суботици

Током прве званичне посете Патријарха Иринеја Суботици, 28. априла 2017, градоначелник Богдан Лабан га је упознао са богатством овог града у виду више од 20 вера и нација које, по његовој оцени, живе већи у миру представљају пример за Европу.

„Локална самоуправа и град Суботица једнако помаже све верске заједнице и на то смо јако поноснијер имамо сарадњу са свима једнако. Град Суботица је нешто на шта нам могу сви позавидети у целој Европи и целом свету“, рекао је Лабан.

„Заједнички суживот различитих вера и нација у Суботици је богатство и пример за целу земљу”, оценио је Патријарх Иринеј и поручио да би такав суживот био пожељан у целој заједници. „Добро је када нико не страда и не пати због тога што носи име некога народа и што припада некој вери која није у пуној заједници. Али оно што је врло важно за нас, а то је оно што је суштина наше вере, то нам је свима заједничко и на томе треба да зидамо наше заједни-

штво и наш заједнички живот“, поручио је Патријарх Српски.

После састанка са градоначелником, Патријарх Иринеј је посетио и Општу болницу у Суботици где је обишао одељење пулмологије и разговарао са болесницима на лечењу. Извор: РТВ

Извор: PTB

На Ђурђевдан

Његова Светост је служио 6. маја 2017, на празник Св. великомученика Георгија – Ђурђевдан, Свету Литургију у цркви посвећеној овом Божијем угоднику на Бановом Брду. Саслуживали суprotoјереј-ставрофори Милојко Топаловић, Часлав Маринковић, Славко Божић и Недељко Божић, protoјереј Витомир Костић, јереј Никола Гаврић, protoђакон Стеван Рапајић и ћакон Саво Топаловић. После причешћа благочестивог народа и литије око храма, Патријарх је преломио славски колач.

у Реснику

Патријарх Иринеј је освештао 7. маја 2017. темеље првог београдског храма посвећеног Св. Николају Жичком, као и новоизграђени парохијски дом и прву капелу посвећену Св. Јустину Ђелијском у београдском насељу Ресник. Саслуживали суprotoјереји-ставрофори: Бранко Митровић и др Драгомир Сандо; protoјереји Милош Шаренац, Александар Петровић и Невенко Сукур; јереј др Ненад Ђурђић; protoјакон Стеван Рапајић и ћакон Драган Танасијевић. За делатну љубав према мајци Цркви нарочито показану несебичним давањем материјалне помоћи за изградњу храма, парохијског дома и капеле Свјатјеши је уручио Орден Св. краља Милутина предузећу „Београд“ из Београда, као и грамате заслужним.

Годишњица акције „Бљесак“

Првог маја ове године навршиле су се 22 године од хрватске војне акције „Бљесак“, када је за само 36 сати из Западне Славоније у планском удару хрватске војске претерано 15.000 Срба, а убијено 283. Паастос жртвама служен је у Цркви Светог Марка у Београду.

Док су Срби бежали преко „моста спаса“ на реци Сави према Републици Српској, Хрватска војска их је гађала авионским бомбама, маљуткама из хеликоптера, топовским гранатама и снајперским мецима. Рањеници су гажени тенковским гусеницама или докрајчивани ножевима. Цивили, који нису могли или нису желели да напусте своја огњишта, ако су имали срећу да преживе, смештени су у логоре за цивиле, а за то време православне светиње и српска имања су опљачкане, опустошена и уништена.

Операција „Бљесак“ почела је 1. маја 1995. године око пет сати ујутро артиљеријским нападом на Пакрац. Око 16.000 припадника хрватских снага напало је из више праваца мање од 4.000 припадника тадашње Војске Републике Српске Крајине, а хрватске снаге су за два дана преузела контролу над Западном Славонијом.

По завршетку акције, 168 тела убијених Срба су покопана углавном под ознаком „непознат“. Према подацима Документационо-информационог центра „Веритас“, око 1.450 припадника Српске Војске Крајине је заробљено, већина на жалост уз помоћ заштитних снага УН. Хрватски судови осудили су велики број заробљених Срба на дугогодишње казне затвора, неколико десетина њих у злогласној „Лори“ у Сплиту.

Тако је од укупног броја жртава, до данас расвећена судбина тек 127 лица, док се међу несталима води још 156 особа, укључујући 65 цивила, од којих је 27 жена. Координација српских удружења породица несталих, убијених и погинулих са простора бивше Југославије затражила је од хрватских надлежних органа да процесуирају злочине над невиним српским цивилима у акцији „Бљесак“.

„Уместо што, ево већ двадесет година, хрватски државни врх сваке године слави акцију 'Бљесак', цивилизовано, хумано и људски би било да званичници

Хрватске осуде злочине који су почињени у наведеној акцији, а извршиоце приведу правди. Без такве осуде, без процесуирања криваца за почињене злочине и без јасног суочавања са прошлочићу неће бити могуће успоставити нормалне међународне односе између хрватског и српског народа“, наведено је у саопштењу.

Директор „Веритаса“ Саво Штрбац истиче да Хрватска никада није санкционисана због напада на подручје под заштитом УН, нити је било ко кажњен за бомбардовање српских цивила у Западној Славонији у мају 1995. године.

„Ослободилачка акција у Домовинском рату“

На комеморацији у Окучанима, која је одржана код Средишњег крста „Спомен Парка хрватским витезовима“ положени су венци за погинуле хрватске бранитеље. О српским жртвама није било ни речи. Уосталом, овај дан се обележава као сећање на 1. мај 1995, када су хрватске снаге за мање од 32 сата ослободиле Западну Славонију и тиме, како наводе, означиле повратак хрватског суверенитета у оквиру међународно признатих граница настављен три месеца касније војно-полицијском акцијом „Олуја“, када је ослобођен Книн. У акцији је, како данас на воде хрватски званичници, учествовало 7.200 припадника војних и полицијских снага, а погинула су 42 припадника хрватске војске и полиције, а њих 162 је рањено у „дотад најопсежнијој ослободилачкој акцији у Домовинском рату“.

Од 15.000 Срба до сада се, према подацима „Веритаса“, на подручје Западне Славоније вратило око 1.500 и то углавном старијих особа, а највише их је остало у Србији и Републици Српској.

У Матици српској

Страдање СПЦ у Независној Држави Хрватској

Епископи бачки Иринеј и славонски Јован на представљању књиге
Страдање Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској

Књига под насловом *Страдање Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској*, аутора Јована Мирковића, представљена је новосадској публици сабраној 4. маја 2017. године у Матици српској.

Поздравну реч упутио је професор Драган Станић, председник Матице српске, рекавши да би најбоље било да материјала за ову књигу није ни било, да није било злочина. „Међутим, када се то већ десило, основно што морамо да учинимо јесте да се то никако не заборави, него да се приведе памћењу и да живимо у складу са тим сазнањем“, навео је Станић.

Истакавши да сви ми знамо колико је мало стало до наших страдања било коме у данашњем такозваном цивилизованим свету, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки Иринеј казао је да треба ипак начини да се продре са истином о тим страдањима у свет.

„Ова књига је пун погодак за савременог човека. Ове фотографије говоре више од било каквих текстова. То је господин Мирковић заиста вредно сабрао и објаснио. Текстове који нису

преобимни, али су упечатљиви и изражajни. Мишљења сам да треба ову књигу штампати у много већим тиражима и делити странцима“, рекао је Владика Иринеј. Епископ Иринеј је упознао присутне са чињеницом да је установљена Мешовита комисија Хрватске бискупске конференције и Српске Православне Цркве, која води дијалог на иницијативу римског папе, а на протест наше Цркве, о улози Алојзија Степинца у рату и о његовом духовном стасавању пре Другог светског рата, као и о његовој животној судбини после Другог светског рата.

„Наравно, са нашег аспекта, најгласак је на ратном периоду, који је за римокатоличку браћу и сестре у данашњој Хрватској и тадашњој НДХ тема коју би они најрадије прекрили велом ћутања, јер то је више него опасан терен за њихове мисли и истраживања. Имамо свету обавезу, моралну дужност да те невине жртве никада не заборавимо“, поручио је Владика Иринеј, додавши да су књиге овакве врсте најбољи наши савезници у таквом разговору.

Владика паракрачко-славонски Јован, који је написао предговор за књигу *Страдање Српске Пра-*

вославне Цркве у Независној Држави Хрватској, рекао је да ми имамо само неколицину историчара који се баве овом темом, који задовољавају све норме науке, и који имају научну и међународну репутацију.

„Један од њих седи овде, аутор је ове књиге, али ово није његова најзначајнија књига. Молим вас да обратите пажњу на другу књигу, која је изашла 2000. године, која се зове Објављени извори и литература о јасеновачким логорима, са великим уводном студијом која носи страшну претпоставку, а то је да је унаточ хиљадама страница, хиљадама књига и чланака објављеним о Јасеновцу, можда 10 посто научно употребљиво“, казао је Епископ Јован.

Академик Љубодраг Димић је рекао да је злочин над Српском Православном Црквом припреман дуго и темељно, да је у његовој основи била идеја о национално чистој, искључиво католичкој, великој Хрватској. „На ширење идеја о великохрватском шовинизму, на ширењу те милитантне идеологије клерикализма, нису радили само удруженi франковци и клерикалци, већ и многи други. Сви су они сматрали да Ср-

Страдање Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској / Suffering of the Serbian Orthodox Church in the Independent State of Croatia

Јован Мирковић

Едиција: Документи

Свет књиге : Београд 2016

Димензије: 22x28 см, 624 стр.

Тврди повез, фотографије, кунстдрук

Двојезично издање на српском и енглеском

Предговор: Епископ пакрачко-славонски Јован

ISBN: 978-86-7396-580-2

У овој књизи су презентовани исцрпни подаци о страдању српских цркава, свештенства и српског народа у Независној Држави Хрватској, од 1941. до 1945. године (Банија, Кордун, северозападна Хрватска, Славонија, Срем, Далмација, Лика и Горски котар, Босанска Крајина, средња Босна, источна Босна, Херцеговина).

Текстови у књизи, уз 885 документарних фотографија које приказују цркве, капеле, црквишта, рушевине, попаљене и полурушене цркве, згаришта – сведоче да су Српска Православна Црква и њено свештенство доживели голготу библијских размера и да је уништење српског народа у Независној Држави Хрватској представљало главни и приоритетни задатак свих оружаних формација хрватске државе и њеног државног апарат. Срушено је око 450 српских цркава, а 800 опустошено и оштећено. У многим местима цркве су претворене у стратишта где су усташе вршили масовна убијања православних мештана.

Књига доноси биографије и податке о страдању 227 српских свештеника, од који је већина убијена у својим домовима, у црквама или у госпићким и јасеновачким логорима. Описаны су и начини уморства појединачних свештеника и епископа и бројни примери бруталног затирања свештеничких породица.

Текстови и фотографије у овој књизи одупиру се протоку времена и опстају као трајни и уверљиви документи који довољно речито говоре о страдању српских цркава и о уништавању српског народа на територијама које су биле под влашћу Независне Државе Хрватске од 1941. до 1945. године.

Књига се по цени од 7.200 динара може поручити од издавача: Свет књиге, Булевар деспота Стефана 15, 11000 Београд, имејл: svetknjige@svetknjige.net и svetknjige.izdavac@gmail.com, бр. тел.: (+381) 011 724 73 07.

Извор: svetknjige.net

би и Српска Православна Црква стоје на путу реализације идеја о великој Хрватској", објаснио је академик Димић.

Присутнима се обратио и аутор књиге, Јован Мирковић, поручивши да Српска Православна Црква представља у српском народу ону духовну вертикалу која је у прошлости чувала национални идентитет. „Сви који су хтели уништи Србе као национални корпус,

знали су да то могу само ако униште и његово духовно биће“, нагласио је аутор.

Представљању књиге која пружа свеобухватан увид у страдање српских цркава, свештенства и српског народа у НДХ 1941–1945, присуствовали су академик Теодор Атанацковић, генерални секретар огранка САНУ, свештенство Епархије бачке и верни народ.

Промоција књиге у Новом Саду

Видео снимак представљања књиге *Страдање Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској* у Свечаној сали Матице српске у Новом Саду у четвртак, 4. маја 2017. године, односно излагање Епископа бачког Иринеја, Епископа славонског Јована, академика Димића и Јована Мирковића може се у целини погледати у видео-архиви вебсајта Матице српске (maticasrpska.org.rs/uzivo-prenos/), као и на Јутјуб каналу Матице српске, а аудио снимак представљања књиге може се послушати на вебсајту Епархије бачке, као и на Саундклауд каналу ове Епархије (soundcloud.com/beseda).

Извор: [maticasrpska.org.rs
eparhija-backa.rs](http://maticasrpska.org.rs/eparhija-backa.rs)

Прир. М. П.

У књизи Страдање Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској наведени су исцрпни подаци о 450 порушених и 800 опустошених цркава, сведочења о масовном убијању Срба, биографије 227 убијених свештеника и четворице епископа. Укупно 885 документарних фотографија на 624 стране. Издавач дела је „Свет књиге“ из Београда.

Извор: Епархија бачка | eparhija-backa.rs ■■■

Цар Душан у Београду 1968. године

Архимандрит Јован Радосављевић

Велика радост за све нас, студенте теологије у Београду, као и за сав наш народ, била је 1968. године прослава доношења моштију цара Душана и постављања у Маркову цркву, у нову, уметнички израђену царску гробницу за вековно у миру почивалиште у нашем престоном граду Београду.

Мошти цара Душана налазиле су се код Призрена у његовој задужбини манастиру Светих Архангела. Турци су манастир порушили у XVI веку и од материјала цркве направили Синан-пашину цамију. Векови су остатак рушевина тог царског манастира прекрили земљом да се није лако распознавало где је.

Тек 1927. године проф. Радослав Грујић са ђацима Призренске богословије открије рушевине Светих Арханђела и у њима оштећен гроб цара Душана. Истичено је да ће се мошти цара Душана не држе више у Патријаршији. Предлог је усвојен од свих архијереја и тако је Српска Црква одредила као најпогодније место да мошти буду постављене у Маркову цркву у Београду.

После II светског рата, 1968. године, Његова Светост Патријарх српски Герман на Светом Архијерејском Сабору Српске Православне Цркве предложио је да се мошти цара Душана не држе више у Патријаршији. Предлог је усвојен од свих архијереја и тако је Српска Црква одредила као најпогодније место да мошти буду постављене у Маркову цркву у Београду.

По благослову Патријарховом, нас неколико студената припремили смо мошти за пренос и у пратњи Патријарха Германа превезли смо их на њихово место. Храм Св. Марка био је препун народа; из почасти присуствовали су том чину на вечерњем бденију представници амбасада многих држава.

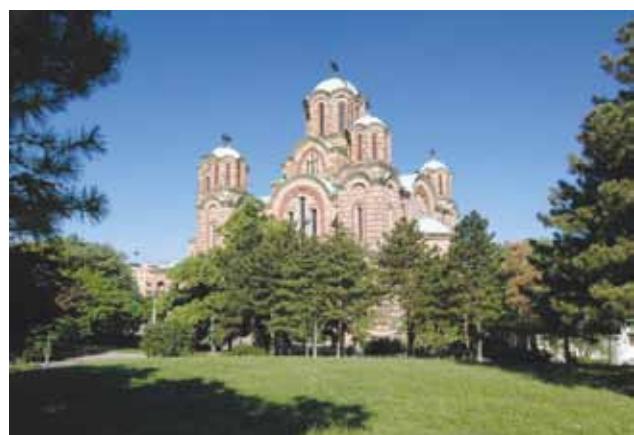
И док се сав народ радовао што су мошти цара Душана једном нашле свој стални мир у престоном граду свог народа, дотле су тадашње наше комунистичке власти с неповерењем проверавале да ли то Црква у социјализму, повампујући царев долазак у Београд, пријељкује или слути у Србији промену власти. Ради сигурности стављен је део моштију на анализу и показало се да су презасићене оловним отровом, чиме је вероватно цар Душан по истори-

Цар Душан, фреска из манастира Лесново (извор: Википедија)

Крст цара Душана са Свете Горе (извор: hilandar.info)

Црква Св. Марка у Београду, почивалиште цара Душана (извор: crkvasvetogmarka.rs)

ји и отрован. О томе су све државне новине писале. Православље као новине Српске Патријаршије, биле су тим поводом пуне радосних чланака.

Посета рушевинама манастира Куманице

Архимандрит Јован Радосављевић

Овде бих, везано за Епископа Павла изнео зашто сам написао чланак у *Православљу* о манастиру Куманице покрај реке Лима, а сада крај железнице, што је тада изазвало јако велико интересовање.

Не сећам се тачно године, било је то негде 1963/1965. Пошао Епископ Павле ради храмовне славе на рушевине манастира Куманице, који је тада био у Рашко-призренској епархији. Повео је са собом оца Варнаву, сада архимандрита у манастиру Савина и мене.

Рушевине манастира Куманице налазиле су се између Бијелог Поља и Давидовице, пут према Пријепољу. Испод пута прешли смо Лим неким чамцем. Тако смо се за непуних 100 метара кроз букову шуму – забран нашли испод стена код темеља манастира Куманице у висини од метра и двадесет центиметара. Народ се почео сакупљати пре нашег доласка са свих страна. Који су долазили путем од Бијелог Поља или Пријепоља, имали су кола. Фића је тада био главно возило. Са друге – супротне стране, из брдских села народ је долазио на магарцима или пешке. Магарце су везали по шуми, према манастиру за ниско грмље, да не би ометали својим њакањем богослужење. Међутим, дешавало се често: док је народ испред манастирских рушевина пристизао – многи по буковој шуми ложе ватру и пеку јагањце за вечеру, што је у вечерњим сатима изазивало чудесну сензацију, као чудесан пожар. Путници који још долазе у Куманицу, тражећи на путу места или пролаза за своја кола – фићу, оглашавају се сиреном. То подбуни са друге стране у брдовитим шумарцима гомиле магараца да се својим њакањем придруже сиренама многих фића. Тако се образује нечувена музика. Такву громко чудесну музiku у клисури Куманице о црквиој слави Св. Арханђела Гаврила 26. јула, није имао срећу и прилику ниједан филм да забележи. То је један од древних народних сабора ове светиње коју народ српски није заборавио вековима ни после турскога рушења. Чак и музика (фиће и магараца) подсећа на Христов улазак у Јерусалим на магарету, а у овом случају звона којих је нестало са порушеном светињом.

Када је Епископ (потоњи Патријарх Српски) Павле почео бденије у предвечерњим часовима, око темеља је било неколико израслих јасенова. На први мах помислили смо да се љуљају гране крај стена од великих птица. Кад смо боље загледали, приметили смо младиће и дечаке који су се попели на јасење да кроз њихово грање лакше прате вечерње богослужење које служи Владика са свештеницима.

Народа је било око темеља већ неколико стотина. Многи са старијим женама иду око темеља и у букетима пале свеће на темељима на неколико комада као на чирацима каменим. Тако је небо са звездама овом храму порушеном служило уместо најбоље куполе. Завршено је веома свечано бденије. Завршена је сутра-

дан још свечанија Света Архијерејска Литургија са неколико присутних свештеника и великим масом српског православног народа. Десетак метара даље од темеља цркве налазила се скромна нова колиба и у њој једна храбра, снажна старица са одећом сличној монашкој; звала се Јагода, колико се сећам. Имала је седам коза. Била је чувар те светиње са преосталим темељом, бринући и о свом стаду од кога је живела. Тога празника са надлежним свештеницима, показала се као добар домаћин.

После годину дана, због железничке пруге Београд – Бар, југословенске комунистичке власти донеле су одлуку да се темељи те цркве уклоне, преко којих се поставља железница. Због тога је Епископ Павле неколико пута био приморан да иде у Београд, подносећи властима молбу да се сачувају ти темељи као светиња из средњег века. С муком је успео да се железничка пруга помери од темеља цркве за 10 метара. То је убрзalo и обнову манастира Куманица, који је данас један од најлепших манастира крај стена. Железница је унишитила сву лепу букову шуму поред реке Лима (у Лепом Лугу) с багатом ливадом и баштом.

Посећујући манастир Хиландар око 1977. године док сам се налазио у Атини, једном приликом о манастирској слави, стари отац Мојсеј и отац Никанор предложе ми да славу обележим неким чланком за *Православље*. Кад сам то учинио, били су задовољни. За мене је та слава манастира Хиландар са богослужењем, гостима и осталим хиландарским специјалним изненађењима била догађај који само у Светој Гори може да се доживи, а то је богослужење, молитвено свеноћно бденије, црквено појање и остало са гостољубљем.

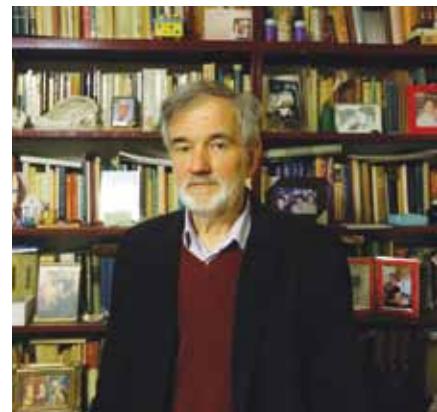
Манастир Куманица (извор: Википедија)

Разговор са Жарком Требежанином, психологом

Саблазан у вртићима и школским клупама

А који саблазни једнога од ових малих који вјерују у мене, боље би му било да се објеси камен воденички о врат његов, и да потоне у дубину морску.

Јеванђеље по Матеју, глава 18

Одлука Министарства просвете да повуче из даље примене образовне пакете за учење о теми сексуалног насиља над децом за предшколске, основношколске и средњошколске установе у Србији, логичан је епилог једног брзоплетог покушаја министра просвете Младена Шарчевића да се у образовни систем уведе на мала врата, по хитном поступку и без јавне расправе, материјал за који су, када је обелодашен недавно у јавности, родитељи и стручњаци имали само једну констатацију – да је скандалозан, ласциран и саблажњујући. Публикација која је подигла Србију на ноге, настала је у партнерству Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС и невладине организације Инцест траума центра из Београда, а произведена је уз финансијску подршку Canada Fund, Реконструкција Женског фонда и World of Children Award. Тај материјал објављен је у новембру прошле године и током фебруара месеца ове године прослеђен је свим вртићима и школама, чиме је званично започета његова примена с почетком овог полуодишишта. О садржају спорних публикација јавност и родитељи нису ништа знали, није било никаквих информација у медијима, а наставници који су спроводили сексуалну едукацију у вртићима и школама су ћутали, без обзира на неслагање са спорним садржајем. Тек први алармантни ауторски текстови током априла месеца познатих стручњака, подигли су буру која се не стишава.

Шта се налази на преко 400 страна овог приручника? У тексту намењеном вртићима Група за заштиту од насиља и дискриминације при Министарству просвете нагласила је да је трогодишњој деци потребно указати шта су интимни делови тела, да је њихово тело само њихово и да препознају додире који су им пријатни од непријатних који представљају сексуално насиље. У Пакету за вртиће, малишани ће видети цртеж голог дечака и девојчице са истакнутим полним карактеристикама, а васпитачи ће од њих тражити да обое делове тела где им прија, а где им не прија када их додирују чланови породице, првенствено маме и тате. Деца која до поласка у школу бораве у вртићу, од васпитача треба да науче „Ако им у посету дођу тетка, баба, ујак или неки други члан породице и крене да те цмаче по целом лицу, у главу, љуби руку, грли, стеже – имаш право

да се измигољиш и макнеш или кажеш – ‘Извини, али ја не бих да ме љубиш’“.

Сексуално образовање у основним и средњим школама спроводи се, према овом приручнику, кроз савете ученицима шта је инцест, француски пољубац, орални секс, анални секс, педофилија и подстрекавање деце на хомосексуалне односе, као и на објашњење „колико дуго сме да се мастурбира“. Наставници свих 10 предмета имају обавезу да им одговоре на питање „Како извести француски пољубац“. Доста прецизно треба да их упознају да је то када „особа која љуби дотиче језик друге особе, оне која је пољубљена. Надражује усне, уста и језик, три области које су врло осетљиве на додир и пружа осећање пријатности и узбуђења“. Нормирање сексуалног образовања спроводи се и кроз учење да је „остварити сексуални однос и доживети задовољство, ствар жеља, потреба и договора особа које воде љубав“. Наставницима је у Образовном пакету прослеђено и детаљно објашњење за употребу женског кондома за лезбијке илустровано цртежом две девојке у љубавном чину, како би знали да се и сами едукују. Суочени са жестоком осудом јавности, надлежни у Министарству просвете одлучили су да се образовни пакети коригују и прилагоде узрасту деце, култури и нашој традицији. Из Инцест траума центра саопштено је да није могуће мењати садржај, а да се не изврши повреда ауторских права и да су текстови својина Инцест траума центра. Како истичу, материјали су „результат петогодишње сарадње Министарства просвете и Инцест траума центра и Министарство је активним учешћем изразило своју пуну сагласност за промоцију образовних пакета“. Од министра Шарчевића стигла је потврда да је ЕУ утицала да се образовни пакети нађу у вртићима и школама, али да „нама не може нико да наметне оно што нећемо да прихватимо у целости“. „Реч о материјалима који су присутни у европским образовним системима и да су утемељени у све оно што је Србија потврдила потписивањем Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања деце, и што је преузела као обавезу на основу одредби ‘Ланзарот’ конвенције“, кажу у Министарству. Иницијатива Министарства просвете да се укључи у борбу у превенцији злостављања и насиља деце је за

Смене у министарству због скандалозних приручника

После одлуке о повлачењу спорних Образовних пакета за учење о сексуалном насиљу, из Министарства просвете, науке и технологије стижу и најаве да ће доћи и до смена одговорних који су ове спорне садржаје проследили вртићима, основним и средњим школама и одобрили да се имплементирају кроз редован план и програм. Кадровске промене уследиле су као логична одлуке после жестоке реакције у јавности. Министар Младен Шарчевић је појаснио да ће разрешити психологе Гордану Меденицу и Смиљану Грујић, сараднице у Групи за заштиту од насиља и дискриминације при ресорном министарству, чији резултати нису задовољавајући. Нови тим чиниће, како је изјавио министар, троје или четворо „заиста стручних људи“. Остаје отворено питање до када ће нови предлог бити спреман и да ли ће, овога пута, бити пуштен у јавну расправу.

сваку похвалу, али су понуђени материјали контроверзни. Унија синдиката просветних радника Србије и Удружење грађана „Ко нам трује децу“ тражили су хитно уклањање приручника из нашег школског система. Образовни пакети су повучени и донета је одлука да се формира тим стручњака, дечијих психолога и педагога, који ће израдити нов помоћни материјал за наставнике и васпитаче. Из Министарства поручују да ће нови тим узети у обзир критеријум узраста детета и карактеристике ширег контекста у коме дете, односно ученик, одраста уважавајући принцип нулте толеранције према било ком облику насиља.

После силовитог притиска јавности, Министарство је повукло ове пакете. Да ли сте изнађени и може ли се говорити о томе да се иза наводне превенције сексуалног насиља циљано иде на урушавање породице и породичних вредности и афирмацију родне политike и LGBT идеологије?

– Нисам изненађен и ово је једина исправна одлука. Постојала је добра намера да се деца заштите. Сигурно је да у материјалима има и добрих делова, али то не значи да текст није подложен критици. Изненађен сам да аутори из Инцест траума центра сматрају да није могућа никаква ревизија. Реч је о тексту који директно иде у школе?! Потребно је да се говори о сексуалности, поготову о сексуалном насиљу. Ја сам указао на примедбе. Не можете пресађивати нешто из сасвим друге културе у нашу културу. Када је реч о додирима, мени није јасно зашто би то било насиље? Због чега дете треба да забрани теткама, стринама, бабама да их љубају? То је омаловажавање сродника. Ми смо култура која има јаке сродничке везе и где људи своје емоције изражавају додирима. У неким северњачким и западним земљама додир је табуизиран. У медитеранским, јужњачким културама то је сасвим нормално. Наше

породице су отворене, родитељи воле да грле, љубе и мазе своју децу. То није сексуално насиље. Реч је о идеологији која је подозрива према породици. За што би се на родитеља гледало као на потенцијалног злостављача детета и као на могућег сексуалног напасника? Отац је апострофiran као злостављач ћерке. Тога несумњиво има, али то није правило и потпуно је изопачено. Мислим да је то наопак поглед на породицу. Породица је представљена као најопасније место у модерном друштву по сигурност деце. А породица је у нашем друштву примарна група, присна људска заједница, где постоје најчврше емоционалне везе, и где се деца осећају сигурно и заштићено. Ако аутори текста закључују да је породица најопаснија, ко онда треба да васпитава децу? Да ли деца треба да се лише родитељског старања? Модерна породица је дестабилизована, све је мање бракова и све више самохраних родитеља и незнатај број истополних породица. Самохрана породица не може бити тако добра као што је то примарна породица коју држе отац и мајка. Природна породица је најбоље место за одрастање деце. Како неко може да се залаже за поштовање различитости – било полних, било сексуалне оријентације, различитих култура и националности, а да не уважава своју културу?

Веронаука без учења о сексуалном насиљу

Имплементација образовних пакета планирана је кроз редован, постојећи наставни план и програм кроз следеће предмете: српски језик, свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, грађанско васпитање, биологија, социологија, устав и права грађана и психологија, чиме постају део наставног плана и програма. Из којих разлога су изоставили веронауку?

– Као да религија нема шта да каже о сексуалном насиљу, као да нема ништа заједничко са децом, као да не брине о њиховом душевном и духовном здрављу?! Хришћанска религија поставља дете на узвишено место и поставља се заштитнички према њему. Подсетио бих на речи из Јеванђеља по Матеју, када Исус Христос каже: *А који саблазни једнога од ових малих који вјерују у мене, боље би му било да се објеси камен воденички о врат његов, и да потоне у дубину морску.*

Идеја да се о сексуалном насиљу говори и кроз наставу образложена је резултатима истраживања Националне студије о друштвеном проблему сексуалног злостављања деце у РС. Према овој студији у сваком школском одељењу у Србији постоје четири детета која су преживела одређени вид сексуалног насиља, али и још четврто које познају некога коме се то дододило. Да ли деца разговарају о томе са неким?

– Немамо доволно истраживања да бисмо видели какве су последице по децу која одрастају у породици једнополних родитеља или самохраних родитеља. Че-

— Испод је гаш, ствара ми се други из одељења.

Прати своја осећања и потребе, немај да их се плашиши или стидиш, запаљеност и љубав су драгоценна осећања. Шта би ти на овај витез јављање одговорио твом „стрејт“ другу који ти се покери да му се склони друштваци из одељења? Љо су иста осећања.

сто се из намере или незнана манипулише са подацима. Исувиш је кратко време постојања других облика породице да бисмо могли да говоримо да је апсолутно свеједно у каквој породици дете одраста. Ови образовни пакети неће отворити дијалог са децом.

Звено за узбуну представља садржај овог приручника у коме је велики број страна искоришћен за промоцију порнографског садржаја и хомосексуализма, а мањи део односи се на педагошко разјашњење сексуалног насиља као претње деци?

– Натуралистички описи којима се објашњавају појмови су најсличнији сценарију за неки порно филм, који је потпуно непримерен за ћачки узраст. Ја јесам за разбијање сексуалних табуа, али не на начин у коме једна група намеће своје ставове свим ученицима.

У ком узрасту су деца спремна са препознају и разумеју сексуално насиље? Да ли трогодишње дете може да разуме такву поруку?

– То је неукусно и вулгарно. О оваквим темама нема потребе да се говори у школи пре трећег, четвртог разреда.

Да ли је ова акција усмерена и на прерано сексуално сазревање деце и њихово насиљно оптрећивање сексом?

– Посебно у упутствима за децу која су у узрасту од три до пет година, инсистира се на прераној сексуализацији. Старија деца немају свест о сексуалном идентитету, а треба да преиспитују своје мишљење о хомосексуалности?! То је перввертирано преиспитивање популарности. Претерано се инсистира на томе шта је то род и да не постоји популарност. Не можете да конструишете да мушкарац има неки род који је женски и обрнуто. Култура добром делом одређује какав ће бити наш однос према сексуалности жена и мушкараца. Не може сексуално васпитање да буде трансексуално. Ако се већ залажете за поштовање различитости, морате јасно да разликујете шта је сексуално узнемирање, шта је насиље и шта је у некој култури нормално и дозвољено. Мени је стварно смешно да вам неко нормира да ли смете да купате своје дете. Недопустиво је да се на силу мењају породични обрасци живота. То треба оставити породици, родитељима да уређују односе са својом

Деца су блаћа

Пре објављивања спорног материјала, 62 одсто укупног садржаја је пилотирано у вртићима, основним и средњим школама, наводи се у саопштењу Инцест траума центра. Са чијом дозволом су деца била укључена у овај непримерен експеримент?

— То није прошло јавну расправу и не може се усвојити мимо шире јавности. Родитељ има право да зна како се његово дете васпитава и има право да се не сложи ако то угрожава основна уверења, укључујући ту и религиозна уверења. Сложили су се истомишљеници, неколико тих невладиних организација. То не може да уђе у школу без широког дијалога. Министар Шарчевић је рекао: „Стручњаци у Министарству просвете су одмах указали да неке ствари у образовним пакетима не могу да иду у школе у изворном облику и обиму.“ Материјали су објављени у новембру месецу, а тек сада су заустављени. Ово је велика поука за будуће и овакве ствари више не би смеле да се дододе. Како данас васпитавамо децу, имаћемо сутра друштво са истим вредносним системом.

Оштара полемика

Религија се у овим образовним пакетима апострофира као један од темељних извора мушких насиља над женама?

— Религија, обичаји и породица су одређени као најопаснији феномени у данашњем друштву. Религија је стара институција и недопустиво је да аутори на један тако иритантан начин говоре да је религија извор насиља над женама. Овде се појављују многе скаредне ствари, као пример са Тином и Божом. То је у суштини насиље над децом и тиме их угрожавате. Заборављена је реч чедност! Ако се и спомене, то је у контексту исмењавања и циничног односа. Приручник се обраћа једном малобројном слоју, либерално грађански оријентисаном, потпуно занемарујући живот већине који су верници. Образовање је ствар од националног интереса, не могу да га креирају стручњаци који исто мисле, као да су секта. Мени је незамисливо да девојчици која је васпитана у хришћанској души наставници треба да причају о женском кондому!?

децом. Овакви текстови и пракса представљају атак на породицу, јер се превише уплићу у живот породице.

Да ли Црква треба да изнесе своје мишљење о овом проблему?

— Мислим да би било веома важно да и Црква скине табу са ове области и да проговори на разуман начин. Са своје стране треба да се заложи против сваког сексуалног насиља. Црква би у складу са њеним учењем требало да подржи породицу која је у кризи.

Кроз лаж зена до сунца Господа Христа

Дарко Стефановић

У организацији Храма Св. Саве и Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке, одржано је 27. априла 2017. године, у крипти Храма Св. Саве, предавање на тему „Кроз лаж зена до сунца Господа Христа“. О овој теми надахнуто је говориоprotoјереј-ставрофор Војислав Билбија. Уводну реч на овом изузетно посвећеном предавању, дао је јереј Далибор Стојадиновић.

Након уводне речи домаћина, о. Војо је напоменуо да његово излагање неће бити филозофског типа, већ да му је намера да представи један сажет животни пут који треба да послужи као инструкција млађим генерацијама како не би скренули са пута Христовог.

Говорећи о својим младалачким данима током којих је редовно тренирао карате, о. Војо је нагласио да је почeo практиковати зен услед духовне празнице, јер у том периоду свога живота још увек није био спознао светлост Христове благе речи.

Заокрет у свом дотадашњем начину живота и преображај који је тада доживео, додгио се код о. Воје на спонтан и муњевит начин. Заправо, речи псалма да Господ неће одбацити духа смирености, духа љубави, које је једном приликом чуо током богослужења, кључно су утицале на поступак преиспитивања његовог дотадашњег животног стила.

Отац Војо је рекао да у зену постоји тзв. „светлуцање“, које даје један немирни мир, али, након преобразаја, у њему се родила потреба за нечим узвишијим, описујући притом благи и спонтани начин на који му је Христос пришао, и унутрашњу духовну борбу која је потом наступила.

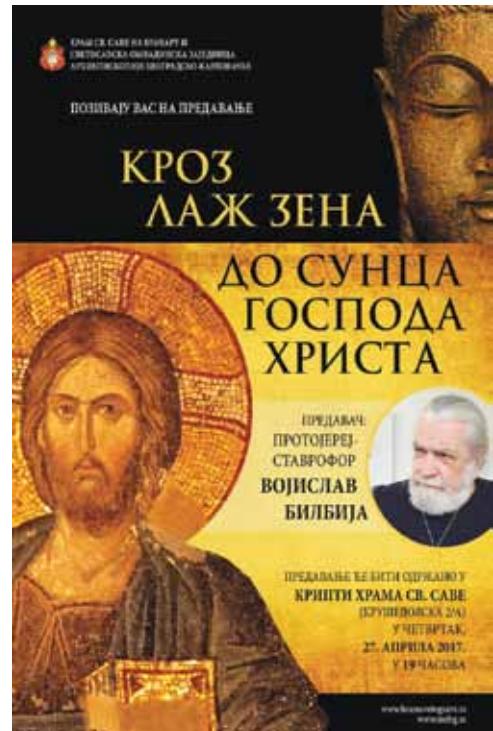
Примивши Христа у своје срце и утврђујући се у православној вери, о. Војо је и даље редовно тренирао, али се код њега почела развијати идеја о неагресивном каратеу или, по његовим речима, у одређеној мери, христијанизовању каратеа. По његовим речима, зен се заснива на доминацији, тј. на снази и брзини, али тај циљ никада не треба бити достигнут уколико је то једини циљ човековог живота.

„Светлуцање у сенци“ нестаје чим се Христос појави, тј. када човек једном окуси животодавну снагу Господа, он постаје део Њега, јер православна вељка се не темељи на „савршенству бритке сабље“, већ на љубави.

Такође, о. Војо је напоменуо и важност служења сваког појединца свом народу и да увек морамо помагати нашим ближњима: „Служити свом народу, српском народу, прва је и најважнија наша дужност. Можемо и лево и десно, али то не смемо заборавити ма где били. Не можемо да чекамо и да очекујемо нешто од других, него морамо и сами да урадимо колико можемо. Ако ништа друго, онда бар да не одмогнемо, него да својом жртвом нешто придонесемо. Дакле, служите свом народу и не жалите због тога.“

Након завршеног излагања о. Војислав Билбија нарађен је дугим аплаузом, а предавање је настављено живим дијалогом у препуној крипти Храма Св. Саве на Врачару.

Протојереј-ставрофор Војислав Билбија је старешина цркве у Ротердаму и архијерејски намесник за Холандију, иконописац, појац, зубни лекар у Јензији, хуманишарац, некадашњи затажени каратиста.

Епархија канадска

Црква Светог Димитрија Винзор – амбасадор заједништва

Досељавање Срба у канадски град Винзор почиње у првој половини 20. века. Коста Стефановић заједно са братом Душаном први је именом и презименом познати Србин који се доселио у Винзор, године 1910. Тачније, он је дошао из Баната (тадашња Аустроугарска) као претходница бројним Србима који су на тло далеке Канаде дошли уочи Великог рата. Многи од њих су за време рата доживели велике непријатности и неправду. С обзиром на то да је велики број њих дошао са аустроугарским пасошем, сматрало се да су подржаваоци непријатељске државе. Столине канадских Срба, од којих су неки били и из Винзора, су интернирани у логоре за непријатеље у северни Онтарио. Тек након што су Српска народна одбрана и српски свештеници реаговали, пуштени су на слободу.

После нимало пријатних почетака живота наших људи далеко од отаџбине, доста је Срба и остало у Канади. Данас само парохија при Цркви Светог Димитрија у Винзору броји више од 250 породица, негујући православље и међусобно заједништво у најужњем граду Канаде, на реци Детройт која дели овај град од америчког суседа града Детройта.

Прва значајнија сеоба Срба у Винзор је уследила 1924, углавном из ратом опустошене Југославије. Нико од новодошлих тог периода није знао енглески језик, имао диплому факултета, нити су имали било каквог професионалног искуства. То су били углавном људи који су знали обављати само сеоске послове. Посла у Винзору тада није билоовољно ни за Канађане, а камоли за странце без радног искуства и знања енглеског језика. Многи су напустили Винзор и одселили се за послом у веће градове. Они што су остајали, углавном су се запошљавали на фармама. Неки су успели да се запосле у фабрикама аутомобила, док су се неки усудили и упустили у оснивање сопствених мањих предузећа.

Број Срба у Винзору је непосредно пред избијање Другог светског рата порастао на 100 српских породица, а други талас српских имиграната у Винзор почиње 1946. и трајаће све до 1952. године. Многи од новодошлих имиграната су имали и факултетске дипломе. Ова имиграција није само донела младу снагу, већ и уверење да се назад у отаџбину не може и да се у Канади мора остати. То је дало полета духу заједништва и чвршћег међусобног повезивања Срба у Винзору.

За верске потребе све до тада се одлазило у Америку и у народу је постојала јака жеља да се и у Винзору направи богомоља у традиционалном српском духу.

Крајем 1946. године, у српском дому на Друлард улици, где је живео велики број Срба, формирана је „Српска

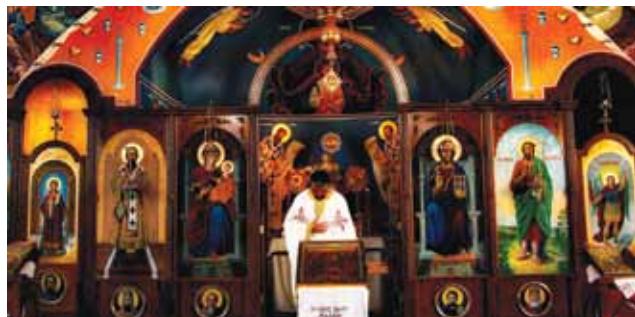
Црквено-школска општина у Винзору, Канада“. За првог председника је изабран Никола Дрекић. Године 1950. Вл. Дионисије освештао је камен темељац за изградњу нове цркве. Према плану архитекте Петра Петровића, у традиционално византијском стилу по узору на манастир Грачаницу на Косову и Метохији, за мање од две године настала црква која је добила име Грачаница, а посвећена је празнику Успења Пресвете Богородице.

Године градње нове цркве у Винзору као и наредних 10 година су биле године црквене расправе, која се завршила неславним црквеним расколом. На жалост, ни винзорска заједница није била поштеђена несрћних расправа па је и у колонији дошло до званичне поделе дотадашње ЦШО Грачанице. Један део српских породица издвојио се из ЦШО Грачанице и стао уз Епископа америчко-канадског Дионисија и Епархију америчко-канадску, док је други део ЦШО Грачанице стао уз СПЦ са седиштем у Београду. Група Срба која је остала уз Еп. Дионисија је после две године формирала нову ЦШО Свети великомученик Димитрије и ту почиње историја цркве о којој овде пишемо, а која траје више од 50 година.

Црква Светог Димитрија

Српска Црквено-школска општина Свети великомученик Димитрије у Винзору је настала давне 1965. године. За првог председника новоформиране ЦШО Свети Димитрије изабран је Димитрије Мијатовић. Непосредно након оснивачке скупштине, Украјинска Православна Црква је отворила врата своје цркве у Seminole улици и дала српској заједници цркву на коришћење. Годину дана касније Срби су купили овај храм заједно са салом и помоћним објектима.

Уследили су многи радови и послови на цркви и у дому. Млада црквена општина ушла је у пуни црквено-народни живот, примивши на себе одговорност пред Богом и људима. Освећење храма обављено је 18. септембра 1966. године. Кум прославе освећења је био Саво Ковач, а служио је Еп. Дионисије заједно са првим свештеником при новоформираној парохији протом Миланом Радојевићем.

Након освећења наставило се увеко са радовима уз помоћ аматера чланови ЦШО, које је тежак живот и борба за наушни хлеб научио разним занатима.

Црквени живот је даље текао сам по себи. Раније формирана црквена друштва Коло српских сестара „Мајка Југовић“ и фолклорна група „Млада Србадија“ су својим залагањем, трудом, песмом и игром допринели да овој црквије заједници приступе многе српске фамилије и појединци. Ускоро је формиран и фудбалски клуб и још неколико тимова за разне спортске догађаје. Појачан је и просветни Одбор приливом омладине у Недељну школу и фолклорну групу. Учествале су и приредбе, разноврсније, интересантније и посетом бројније. Основан је и црквени хор.

Седамдесетих година уследио је трећи талас досељавања Срба у Виндзор. Крајем 1979. године изабран је за председника ЦШО Жарко Вучинић, неуморни радник и прегаоц, савременик и познаваоц Владике Николаја Велимировића, који је на том месту остао све до краја прошле године када је под теретом 96 година препустио млађим нараштајима управу цркве. Жарко је проглашен за доживотног почасног председника ЦШО Свети Димитрије.

Почетком 80-их година у цркви је урађен нови иконостас, рад парохијана Душана Дошена и Марка Крапиновића. Иконе на иконостасу су рад Моме Голубовића из Детроита. Црква и сала су додатно преуређене и реновиране.

Године 1992. године цркву је посетио у њој одслужио Свету Литургију Његова Светост патријарх Српски Павле заједно са високом делегацијом СПЦ из Београда, која је у Северну Америку дошла са племенитим задатком измирења браће и сестара у чему су и успели. Приликом арондације епархија у Северној Америци, ЦШО Св. Димитрије је 1999. године коначно припојена Епархији канадској СПЦ у чијем је и данас саставу.

У том периоду започиње и четврти талас досељавања Срба у Виндзор, и то углавном из ратом захваћених про-

Хуманитарне активности и данас заузимају битну карику црквеног живота у ЦШО Свети Димитрије.

У време несрећних ратова на Балкану, 90-их година, ЦШО Свети Димитрије је у више на врата упутила својој браћи и сестрама у ратом опустошеним српским земљама своју помоћ. Помоћ је слата избеглима са својих огњишта, деци без родитеља, ратним инвалидима и другима. Као релативно мала ЦШО, помоћ и прилог који је она тада упутила свима којима је она била неопходна, била је више него обилата. Помогнут је и пожаром страдали српски манастир Хиландар.

У време када је то било неопходно, године 1994. ЦШО Свети Димитрије је заједно са ЦШО Грачаница основала одбор за пријем избеглица који је имао задатак да помогне Србима око смештаја, налажења посла, учења енглеског језика и решавања статуса у Канади.

Само у протеклих пар година у отаџбину, Републику Српску и браћи и сестрама на Косову и Метохији, послато је преко сто хиљада долара финансијске помоћи, баш као и за угрожене у поплавама 2014. године у Србији, Републици Српској и Славонији.

стора бивше Југославије. За кратко време, тј у периоду од 1991. до краја 20. века, број парохијана при Цркви Св. Димитрија је удвостручен, а црква наставља свој активни живот у заједници. Доласком млађих свештеника и агилношћу младих и способних чланова црквене Управе у последњих 10 година, Црква Светог Димитрија је доживела прави процват. Храм је фрескописан руком изванредног фрескописца Глигора Стефанова. Преуређена је порта цркве, изграђене су савремене учионице Српске црквене школе, оформљена је библиотека, преуређена је и по први пут, протоколарно посложена архија, реновирана црквена сала, стари Парохијски гласник је унапређен, уведена су два нова фестивала и, што је најважније, број парохијана и верника који долазе у цркву је удвостручен.

У јуну 2014. године Епархију је посетио Његова Светост Патријарх српски Иринеј који је у Цркви Светог Димитрија служио Доксологију, а у духу љубави, православља и моћи Божије српска заједница наставља да живи окупљена око Цркве Светог Димитрија и у сестринским односима са Црквом Грачаницом у Виндзору и новоформираном парохијом Свете Петке у непосредној близини Виндзора.

Прошле године, 17 септембра, Црква Светог Димитрија је на величанствен начин прославила 50 година свога постојања. Том приликом Свету Архијерејску Литургију је служио Његова Светост Патријарх српски Иринеј уз саслужење 5 епископа из отаџбине и Северне Америке.

М. Симоновић

Коаутор: Отаџац Јован Цвейковић

– Од Свечовека до Богочовека –
Живот и рад Епископа Николаја
 – 31. део –

Свет као СИМВОЛ

Радован Бијовић

Свој првобитни доживљај света као савршене лепоте, хармоније, уметничког дела, великој клавира (*Мисли о добру и злу*, СД IV, 501) на којем су појединачне ствари само *дирке* (Исто, 501), Николај касније све више замењује доживљајем света као символа. Када говори о свету као сплету символа и сигнала, он не мисли на свет као целину, већ искључиво на *материјални свет* чија лепота долази од *тајанстивености Тајанстивености* (Исто, 502). Тада свет је само део целине. Он указује на постојање других светова, на њих се и сам ослања, и од њих добија своје битије. Ту идеју Николај развија у многим делима, а најсистематичније у *Символима и синалима*. Чини се да је овим хтео да коригује претходна пантентистичка схватања, што му у потпуности није пошло за руком.

Као што уметничко дело сведочи (символизује) уметника, тако и творевина Божија речитије од свега говори о свом Творцу. Бог открива и испољава себе у природи (*Религија Њећошева*, 87). Васиона јасно сведочи да Бог постоји, али је немоћна да открије и каже шта је Бог по својој природи, јер је Он у односу на њу трансцендентан. Бесконачна васионска пространства зато и нису истина и реалност, већ символи истине и реалности. Физички свет, који човека окружује и који чини део његовог бића, израз је невидљивог духовног света (*Символи и синали*, СД V, 334). Вештаствена творевина само је књига, прича о царству моралном (*Мисли о добру и злу*, 558). Она је попут књиге савршена, али она није дух и реалност, већ само символ духа и ре-

алности (Исто, 558). Постојећи видљиви свет, свет чулних објеката, само је „фрагмент Божијих дела“ (*Рехабилитација ћела*, СД II, 497). Поред њега постоје и други бројни видљиви и невидљиви светови. Неки су од њих нестали у прошлости, неки ће нестати у будућности (Исто, 496). Појединачне ствари у бесконачној васиони имају неку чудесну и невидљиву духовну стварност око себе (*О хармонији с бескрајним*, СД IX, 646). Сваки део света (свака ствар), пре свог конкретног постојања, постојаје као идеја и мисао. Да претходно нису биле мисли, чулне ствари би биле немогуће. Мисао неизмерно тежи да се оваплоти, испољи, објективизује у свету чулних облика (Исто, 646). Између мисли и дела постоји неко унутрашње прожимање. Исто тако је и између Творца и творевине. Између идеја света и конкретних објеката постоји само формална разлика, али су они у суштини исто (Исто, 646). Стално су повезани у једно (Исто, 646).

Николај никде експлицитно не дефинише значење појмова *символ* и *синал*. Указује само на њихова различита значења. „Символ је нешто трајно, сигнал нешто тренутно“ (*Символи и синали*, 363). Иако не каже шта је једно, а шта друго, ово указивање на шта се односе символи и сигнали упућује на закључак да су символи нешто што се односи на простор, а сигнали на време. Свет символа чини просторни свет, а сигнали су бивања и временска догађања у том свету. Уместо да користи категорије времена и простора када говори о материјалном свету, он узима појмове *символи* и *синали*. Тенденција је препознатљива.

Употребом појмова *символи* и *синали*, уместо *време* и *простор*, он настоји да ослободи човека окова времена и простора. Одриче им моћ, реалитет и сваку супстанцијалност. Просторни свет, свет објеката (свет символа) само су акциденталне појаве других светова. Временска догађања (сигнали) само су наговештаји Божанског бивања и догађања, што представља критику материјализма, где су простор и време апсолутне категорије које условљавају људску егзистенцију.

Цела природа (просторни свет објеката), почев од великог сунца до сићушног атома, символ је Бога (*Мисионарска писма*, 76, 102: „Сва бића, Боже, сведоче о Твоме бићу, јасније него сат о сајцији, и град о градиоцима, и песма о певачу, и реч о језику и разуму“ (*Молитва за безбожнике*, СД VIII, 388)). Видљиво небо је символ невидљивог неба, оно је символ стварности, али не и сама стварност. Видљиво сунце је символ невидљивог Бога, а звезде символи анђела и светитеља (*Символи и синали*, 322, 334; *Азбука сијасења*, II, СД VIII, 429). Хришћани, мисли Николај, Земљу, Сунце и звезде схватају само као символе духовне реалности. За разлику од њих, незнабоши, и стари и нови, на њих гледају као на саму стварност. А кад се они прогласе за стварност, онда следи и обожавање њих (*Символи и синали*, 333). Свет као универзални скуп символа, баш зато што су то символи, указује на егзистенцију Божанског бића и упућује човека да обожава само њега.

Поред природних објеката, и животиње су символи невидљиве реалности. Основ за ову тврђњу

Николај налази у Библији. Тако је ћолуб симбол Духа Светог (Исто, 339), змија сатане (Исто, 339), јаје Христа (Исто, 340), овца верних следбеника Христових (Исто, 340), вук неверника и незнабожача (Исто, 340). Лав, во и орао символи су три велике врлине – храбрости, правде и чистоте (Исто, 340). Човек је симбол мудрости (Исто, 340).

Дивље звери символишу велике страсти. Жабе, ваци и бубице су символи многобројних грехова које човек чини речју и делом (Исто, 340).

Бильке су, такође, символи. Крин символизује безбрежност, маслина благодат, семе Реч Божију, ишеница науку Христову, смоква и чичак символи су добрих и злих људи (Исто, 337–338). Чокош је симбол Христа, лоза следбеника Христових, дрво ђорушично Царства Небеског, у смислу његовог растења од малог ка великим, палма и кедар праведних људи, досиљке душе праведника. Трава и цвеће символишу пролазност телесног живота, спољашњости, као и људске славе (Исто, 338–339). Камен символизује Христа, али и тврду и непоколебљиву веру у Њега, злато је симбол истине, со правог хришћанина који у свету поправља друге (Исто, 335–336).

Понирући у тајну ствари, Николај и у алаткама и људским направама налази нека символична значења. Тако џумно означава свет, лојаша суд Божији, жишнице Царство Божије, клијет унутрашњу кућу и одају, вратиа Христа, џуши Христа, дом од камена Цркву Христову, ново вино и нови мехови науку Христову и нове, благодаћу Божијом препорођене људе, крсаш страдање, старе хаљине незнабожачки начин живота, јарам робовање, чаша муке Христове, шорба ризницу небеског блага, кућа небеску обитељ, штап власт, мац реч Божију, штит вену, сиреле искушења човекова (Исто, 342–344).

Поједине радње, стања и занимања такође су симбол друге реалности (Исто, 334–346). Практично све што постоји, постоји као

символ друге реалности, односно упућује на самог Бога.

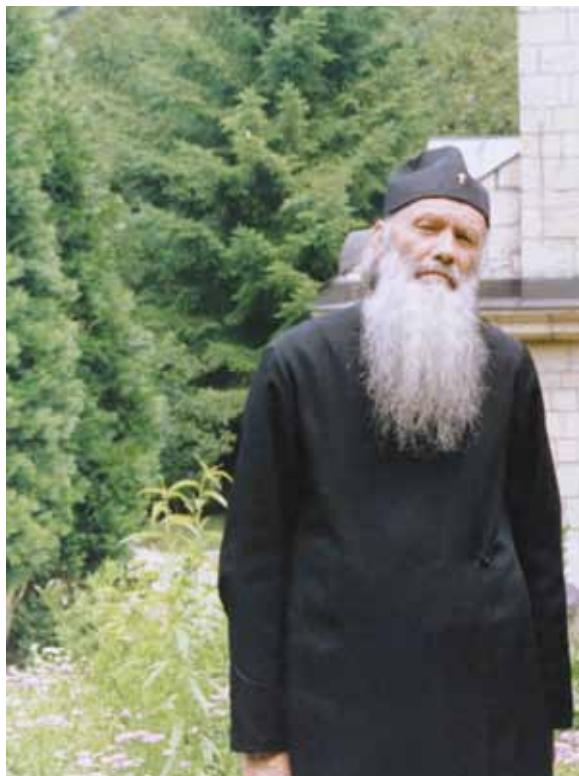
Ослањајући се на Свето Писмо, које је за њега „рефлектор који обасјава, открива и разјашњава чудесну испреплетаност ткива овоземаљских живљења“ (Б. (Бранко Рапајић), „Епископ охридски Николај, Симболи и сигнали“, Светојасавље (1932) 6, 304), Николај овде користи тумачења Светих Отаца: Нила Синајског, Дионисија Ареопагита, Атанасија Великог, Максима Исповедника, Јована Дамаскина, Симеона Метафраста, Симеона Новог Богослова, Теофилакта Охридског, а и тумачења немачког научника Дибоа Реймона.

Овакво посматрање света спречава идолатрију и усмерава људски дух према Богу, и то је оно што он жели да истакне. Међутим, Николајев покушај да алегоријска тумачења и језик алегорије издигне на ниво истине о стварности крије у себи многе опасности. У крајњем случају, то води негацији самог света и његове реалности. Легитимно је указивати да чулни свет објекта може да символизује онострану реалност. Одређена поређења, иако увек неадекватна, имају значења и сврху јер омогућују лакше разумевање Божанске реалности. Језиком прича, слика, парабола служе се и сам Спаситељ и бројни Оци Цркве. Међутим, тврдња да је свет у својој суштини симбол, и то још у значењу које му Николај придаје, доводи у питање сам свет. Она даје подлогу докетистичкој иモノфизитској христологији. Јасно је да то није његово уверење, али се на основу текста тако нешто може закључити. Ако се нема на уму његова основна намера, а то је да нагласи постојање Бога и духовног света, што су негирали материјалисти и незнабожчи, и да то преаглашава готово до те мере да негира материјално, онда ови његови ставови могу да заведу и упуне на различита тумачења и закључке. Његова безграницна љубав према Богу, песнички и реторски начин саопштавања понекад га толико

одвајају од прецизног богословског мишљења и изражавања да је неке ставове тешко разумети. Он од Христа често ништа друго не види. Њему се предаје до готово потпуне негације себе и свега осталог што постоји. Ту чињеницу стално треба имати на уму као мисаону водиљу при читању и тумачењу Николајевих дела, а исто тако и чињеницу да он увек посматра свет из „обратне“, сотирилошко-есхатолошке перспективе. Не пита се шта је свет по себи, већ шта свет значи за нас. Истина, код њега су некад та два питања идентична, и то је оно што ствара тешкоће и недоумице, дајући поводе и аргументе и за једно и за друго тумачење. Ипак се чини да је оправданије његове рефлексије о природи тумачити као аксиолошке судове него као метафизичке ставове. То исто важи и за његова размишљања о многим другим проблемима: науци, култури, Европи итд. Он живи Христом и у Христу, али увек христолошки не мисли. Христом дише и живи, али као песник и ретор размишља. То је вероватно и узрок што његова богословска мисао није увек адекватна његовом светитељском животу, што је посебно карактеристично за први период његовог стваралаштва.

— наставиће се —

Игуман Антоније Ђурђевић, рођен је 14. јуна 1917. године у селу Суводанају код Ваљева у Краљевини Србији, од оца Пантелије и мајке Персиде, рођене Алексић. Његово крштено име је Алекса. Завршио је четири разреда основне школе у Ставама под Медведником, а низу гимназију у Ваљеву. Отишао је 1934. у манастир Благовештење у Овчару, где је био искушеник. Замонашио га је Свети Владика Николај у манастиру Никоље 20. јуна 1937. г., а 18. децембра 1937. г. рукоположио га је за јеромонаха. Током Другог светског рата заробили су га Немци и био је затворен у логору Кремс у Аустрији и Дахау у Немачкој.

По изласку из логора 1945. г., видео је Владику Николаја који му је рекао да се врати у отаџбину и служи Богу и народу. Он се вратио у манастир Благовештење, а потом је био старешина манастира Клисуре код Ариља. Одатле је отишао у манастир Ковиљ на Јавору изнад Ивањице, а 1950. г. у манастир Рачу на Дрини, где је било братство знаменитих монаха: јеромонах Јулијан (потоњи

игуман Студенице), јеромонах Василије (који је потом обновио Храм Богородице Краснице у Чајничу), јеромонах Васијан (потом игуман у Покажници), Павле Стојчевић (потоњи Епископ rashko-prizrenски и косовско-метохијски, а од 1990. Патријарх Српски), јеромонах Јован Радосављевић, и други. Године 1953. прешао је у Шабачко-ваљевску епархију и постављен за старешину манастира Пустиње, где је тада обновљен монашки живот. За успешно обнављање манастира Пустиње одликован је 1956. чином Игумана. За његово време игуменовања у Пустињи, уочи Ваведења 1960. г., привео је на монашење Зорана Јевтића, кога је тада ту замонашио Свети отац Јустин Нови, са именом Атанасије, који је причињен братству Свете Пустиње (тада је Пустињи причињен и тек замонашени Артемије Радосављевић).

Епископ шабачко-ваљевски Јован Велимировић 9. фебруара 1961. г. преместио је Оца Антонија, заједно са поменутим монасима (студентима Богословског факултета), за старешину

У спомен часних ликова

— 20-годишњица упокојења —

Отац Антоније Троношки

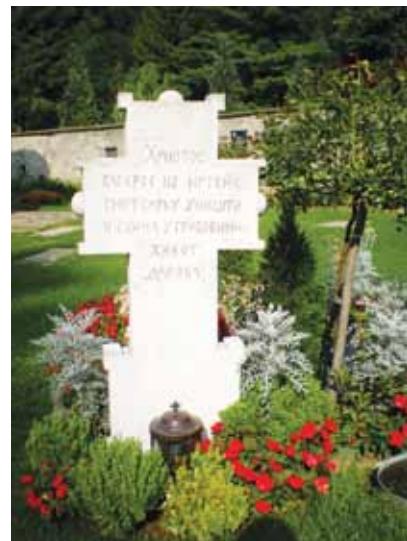
манастира Троноше, где је одмах започео обнову ове древне задужбине Светог краља Драгутина. За свој приљежни игуменски рад одликован је чином Архимандрита 1980. године.

Још у манастиру Пустињи оца Антонија су посећивали ђаци и богослови ваљевског краја, а он је често посећивао Светог оца Јустину у манастиру Ђелијама. Ученик Богословије Југослав Живановић из села Врагочанице испод Медведника, од оца Антонија је добио на читање тек изашлу књигу оца Јустина *Философске урвине* (изашлу у Минхену 1960. г. у чувеној библиотеци „Свечаник“, коју је тамо основао Свети Владика Николај, а штампање књига руководио је познати пројекат Алекса Тодоровић). Југослав је ту драгоцену збирку богословско-философских чланака оца Јустине давао на читање богословима у манастиру Раковици (па и доле потписаном Зорану – Атанасију Јевтићу, који се на тај начин заинтересовао за читање и осталих доступних дела оца Јустина и потом га лично посетио неколико пута у манастиру Ђелијама, што

је уз осталу милост Божију, по-доста определило његов животни пут). У манастиру Ђелијама отац Антоније је казивао дивне детаље монашког живљења у манастиру Рачи на Дрини, и метоху Калуђерске баре на самој Тари, и описивао живот српских сељака на висоравни и падинама ове дивне српске планине. Новим монасизма у Пустињи, а затим и у Троноши, под руководством оца игумана Антонија, ускоро су се придржали и нови послушници, међу којима и брат Љубиша, брат Пантелејија, и садашњи игуман манастира Светог Николаја у Лелићу, отац Авакум, затим отац Николај, садашњи свештенослужитељ троношки, отац Марко, брат Младен Пурић, садашњи Епископ Јован. На њих је отац Антоније оставио дубоки утисак својом молитвеношћу у келији и побожношћу у свештенослужењу у Троношком храму.

Отац Антоније је, уз остало у Троноши, обновио и чесму Девет Југовића, (дивна здрава вода из букових жила Зајачке планине), и подигао црквицу Светог Пантелејмона над тим извором на стотинак метара ниже у воћњаку манастира Троноше. На једном камену у темељима те чесме уклесао је име предратног игумана Георгија Бојића, који је погинуо током окупације у Краљевској војсци у отаџбини, као припадник Церског одреда мајора Туфекчића, припадника Равногорског покрета генерала Драголуба Михаиловића. Због тога су оцу игуману Антонију комунисти наређивали да избрише име тог првог ктитора Југовића чесме, но он их није послушао.

Памтимо, уз остало, како је отац Антоније, познавајући великог подвижника у Студеничкој Горњој испосници оца Теоктиста, причао оцу Јустину како су једном он и други монаси молили оца Теоктиста да им каже да ли је за своје подвиге добио од Бога неки дар. После дужег устезања отац Теоктист је рекао: „Нисам, браћо, ништа стекао, осим кад

ми прилази човек, видим колико је близу или далеко од Бога!“ – На то се отац Јустин прекрстio рекавши: „О, какав велики, страшни дар!“ Овим је свети ава Ђелијски и нехотице открио да и сам има такав благодатни дар.

Због побожности, молитвености и других монашких врлина, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, под председништвом Митрополита дабробосанског Владислава, изабрао је 1990. г. оца игумана Антонија да дође на Архијерејски Сабор СПЦ у Патријаршију, ујутру одслужи Свету Литургију у патријаршијском параклису Светог Симеона Мироточивог, потом се повуче на молитву у једну келију, и на позив председавајућег дође у Свети Сабор и у одеждама, између изабраних од епископа три кандидата – извуче са Јеванђеља на Светом Престолу коверат са именом будућег Патријарха Српског. Надахнућем Духа Светога, Утешитеља Цркве, смирени ава Антоније, подигавши главу к Небу и с молитвом, затворених очију, извучкао је коверат у коме је било име дотадашњег Епископа рашко-призренског и косовско-метохијског Преосвећеног Павла (који је док је отваран извучени коверат и читано име, клечао некада у углу и плакао) са којим је, како већ рекосмо, отац Антоније био сабрат у манастирима Благовештењу и Рачи, (друга два кан-

дидата за Патријарха Српског били су Епископи, сада већ blaженопочивши жички Стефан и шумадијски Сава).

Игуман Антоније пред крај живота зида Цркву Светог Великомученика Георгија, која је била метох манастира Троноше (а данас је парохијска црква) у селу Зајачи. Предано посвећен градњи цркве, успео је да је заврши за пет година, тако да је освештена 1995. године.

Отац игуман Антоније упокојио се у манастиру Троноши 2. августа 1997. године. Сахрањен је у манастирској порти јужно од цркве, опело је служио Патријарх Павле, са још четворицом епископа Српске Православне Цркве. Братство манастира Троноше подигло му је дивни споменик – Крст од камена пешчаника, на подобије Крста над гробом Светог оца Јустина Ђелијског. Благодарне троношке сестре даноноћно прислужују кандило на гробу оца Антонија, да непрестано светли пред Господом, као и њихова љубав за свога духовног оца.

Преподобни оче Антоније, моли Бога за нас!

Жижијне појатке сакућили и срочили:
Сесијинство светој манастира Троноше
и + Еп. Атанасије, Светосавска Херцеговина

– Нека питања из Старог Завета –

Оригенова *Хексайлла*

Проф. др Родољуб Кубаић

Хајистакнути хришћански научник раног периода Цркве, Ориген, саставио је вишејезичну синопсу старозаветних текстова, познату под називом *Хексайлла* (Ἐξαπλᾶ). Текст је био постављен у шест стубаца, одакле и потиче назив. *Хексайлла* је била најобимније дело античког света, а имала је око шест хиљада страна, и обухватала педесет томова. Готово је извесно да није имала копију, па је неповратно уништена после арапског освајања у 7. веку. Ориген ју је сачинио на тај начин што је у шест стубаца (колумна) поређао различите верзије старосавезних текстова: 1. Јеврејски текст; 2. Грчка транслитерација јеврејског текста; 3. Акила; 4. Симах; 5. Септуагинта; 6. Теодотион. Поред *Хексайлле*, у схолијама и код појединих црквених писаца помиње се и Оригенова *Тетраплла* (Τετραπλᾶ), која је имала четири стубца сачињена од поменутих грчких превода, без два јеврејска текста.

Први стубац *Хексайлле* чинио је јеврејски текст, који је био исписан јеврејским писмом. Ниједан рукопис није преостао на основу којег би се он могао видети. Научници га најрадије идентификују као протомасоретски. Није поуздано позната сврха другог стубца у коме се налазио јеврејски текст у грчкој транслитерацији. Могуће је да је требало да послужи јелинанизованим Јеврејима, који су слабо знали јеврејски, да могу читати текст на синагогалном богослужењу. Друга, и вероватнија, опција јесте да је на тај начин вокализован консонантски текст, што је омогућавало правилно читање јеврејских речи. После јеврејских текстова следио је Акила, који се трудио да остане што вернији јеврејском тексту. Симах је био више усмерен на циљни језик, због чега је стајао непосредно уз Септуагинту. Његова функција је могла да буде и то да појасни Акилу, а самим тим и јеврејски текст. Теодотион је дошао на крај, после Септуагинте и могао је да послужи као избор неког преводилачког решења. Ориген је у делу *Хексайлле* где су били псалми, навео још три верзије текста које се називају: Квинта, Секста и Септима. Додуше, од њих је истовремено користио само по две, због чега се појављивало осам стубаца, а одатле и назив *Октаила*. Будући да је кориштена за псалме и можда још понеку књигу, оне вероватно не представљају целовит превод Старог Завета.

Најзагонетније питање читаве *Хексайлле* представља управо пети стубац – текст Септуагинте. Ориген је приметио много разлика између Септуагинте и јеврејског текста. Стога је хтео да ревидира постојећи текст Септуагинте, коригујући га на основу јеврејског предлошка. Он је сам описао сврху свог дела, као и начин на који је то извршио. У том послу користио се методологијом алексан-

дријских граматичара, узвеши Аристархове знакове, којим су на сличан начин текстуално кориговани хомеровски епови. Упоређивао је Септуагинtin и јеврејски текст тако што би, ако неки делови текста постоје у Септуагинти а нема их у јеврејском, означавао их обелом (÷), што је значило сувишак. Он тај текст није хтео да уклони, него га је само означавао. Уколико би, пак, нешто изостајало код Седамдесеторице, а налазило се у јеврејском тексту, означио би астеријском (*), што је значило мањак. Та места је попуњавао из једног од постојећих превода, Акиле или чешће Теодотиона. Када је текстуални одељак био дужи од једне речи, онда је на крају стављао метабел (/, ·).

Извесно је да је уносио и неке преправке које није означавао. Још већи проблем представља то што је непознат јеврејски предложак који је Ориген уврстио у *Хексайллу*. Неспорно је да је то био текст који се није подударао са предлошком са којег је превођена Септуагинта, чега учени Александријац није ни био свестан. На основу његовог описа може се закључити да је постојало много разлика. Ориген је то знао, али није био мишљења да је због тога Септуагинtin текст недостатан. Напротив, он је за њега био богомдано Свето Писмо „које је изградило све Цркве у Христу“. Будући да је стари грчки превод, Писмо Цркве, он се према њему обазриво односио како и сâм каже: „Придавао сам посебну пажњу преводу Седамдесеторице, како ми се не би приписала било каква превара према Црквама које се налазе под небом.“ Вероватно је Ориген вршио мање корекције текста, где се ослањао на остале преводе. Веће разлике дефинитивно је оставио, јер су оне остале и после *Хексайлле*. Отворено је питање шта је урадио са петим стубцем. Има претпоставки, заснованих на неколико фрагмената преписа *Хексайлле*, да је пети стубац остао нетакнут, а да је Оригенова лична рецензија објављена посебно.

Хексапларна рецензија постала је широко прихваћена у великом делу источних Цркава. Присутна је у великом броју рукописа, од којих је најважнији *Сиро-Хексайлла*, а која представља изразито дослован превод хексапларне Септуагинте на сиријски. Тада превод је настао у 7. веку. Септуагинта је кроз хексапларну рецензију попримила елементе и других текстуалних форми, и на специфијан начин их преточила у свој даљи текстуални ток. ■■■

Фрагмент Оригенове *Хексайлле* (извор: www.openlibrary.org)

– Из православне ризнице тумачења Светог Писма –

Одрицање од свега: следовање Христу у Еванђељу по Луки

– део први –

Проф. др Предраг Драјушиновић

Социјалне теме, попут богатства, сиромаштва, положаја жене, односа према материјалним добрима, провејавају константно кроз наратив трећег Еванђелисте

Оно што Еванђеље по Луки карактерише у односу на остала три Еванђеља је његово посвећено наглашавање социјалних момената у проповеди Исуса Христа. Социјалне теме, попут богатства, сиромаштва, положаја жене, односа према материјалним добрима, провејавају константно кроз наратив трећег Еванђелисте. Нарочито су упадљиве Христове опомене против богатства и робовања материјалним добрима. Ови моменти се свакако налазе у предањима која је Еванђелист Лука имао пред собом док је писао своје Еванђеље. Извесно је нпр. да је он користио Еванђеље по Марку као предложак, а у том Еванђељу већ постоје спорадичне осуде погрешног односа према материјалним добрима. Тако нпр. у причи о сејачу и семену, опседнутост материјалним стварима је један од разлога зашто семе не може да проклија: „А други су што су посејани у трњу; то су они који реч чуше, и светске бриге, те превара богатства и жудње за другим стварима увлаче се и гуше реч, те неплодна бива“ (Мк. 4, 18–19; уп. Мт. 13, 22; Лк. 8, 14). Такође, прича о богатом младићу показује како поседовање материјалних добара може бити препрека на путу ка савршенству. Наиме, када је Исус је поучио богатог младића шта треба да чини да наследи живот вечни, а овај одговорио да све то чини, Исус му, пошто му се допао, каже: „једно ти недостаје, иди продај све што имаш и дај сиромасима, па ћеш имати благо на небу, и дођи, узми крст свој и хајде за мном“ (уп. Мк. 10, 17–21). Међутим, то је било превише за младића: „А он се растужи на ову реч и оде тужан, јер је имао многа имања“ (10, 22). Потом следи Исусова критика богатства (Мк. 10, 23–31). Следећа епизода у Еванђељу по Марку која тематизује богатство и сиромаштво је прича о удовичине две лепте (12, 41–44), где Исус похваљује то што је она дала све што има, „сав свој иметак“. Момент радикалног одрицања (од свега) је дакле присутан у Еванђељу по Марку, али ће у Еванђељу по Луки постати свепрежимајућа тематика наратива, изражена кроз много приче и изреке.

Већ на самом почетку Еванђеља по Луки, садржај проповеди Јована Крститеља је изразито социјалног карактера: дajте, делите са другима, не будите похлепни, никога не зlostављајте, не оптужујте лажно, будите за-

Христос и богати младић, средњовековна
хранијатура из Јерменије (извор: pravmir.com)

довољни оним што имате (Лк. 3, 10–14). Блаженства у Еванђељу по Луки су заиста упућена социјално угроженим људима: „Блажени сте ви сиромашни, јер је ваше Царство Божије“ (6, 20) и „Само тешко вама богаташи ма јер сте примили утеху своју“ (6, 24). Исто тако се Исус обраћа гладнима и ситима, уплаканим и насмејаним, омраженим и међу људима славним (6, 20–26). Утеха сиротима, гладнима, уплаканима и прогоњенима долази из будућности, док ће богатима, ситима, насмејанима и славним иста та будућност донети све оно што потребити сада трпе. Исус упозорава ученике: „Клоните се свакога лакомства, јер у изобиљу ницији живот не почива на нечијем имању“ (12, 15), односно никоме имање не може гарантовати живот. Одмах следи прича о неразумном богаташу који је сакупљао, бројао, пре-брожавао, планирао, предао се уживањима у изобиљу материјалних добара, да би га одједном сам Бог посетио и подсетио да још ове ноћи он неће бити жив и питао коме ће остати све што је стекао (12, 16–21). Са становишта смртности сваког човека и незнања које „ноћи“ ће бити потражена његова душа, стицање, богатство и уљујкање у материјалним добрима је бесмислено. Не може се служити Богу и мамону (16, 13). Лукине патраболе су све одреда снажно пројектете поруком о погубности материјалних добара за човека и потребе да их се спремно одрекне и дели са другима. Прича о милостивом Самарјанину показује да је човеку ближњи онај који је спреман да му помогне у невољи, и материјал-

но наравно (10, 35). Прича о богаташу и Лазару недвосмислено говори о томе какве су последице немара за потребитог. За разлику од милостивог Самарјанина, богаташ (Јеврејин) није марио за умируће биће пред својим вратима (16, 19–31). Ова прича је у ствари експликација првог блаженства и првог „тешко вама“ (6, 20. 24). Блудног сина је такође завела похлепа за материјалним добрима. Он је хтео свој део имања и добио га је (15, 12). Покупио је све и отишао далеко да у распуном животу потроши свак новац (15, 13). Није био проблем то што је хтео да се осамостали. Њега је у ствари погрешан однос према новцу довео у ситуацију у којој се нашао.

Исус оптужује фарисеје да су сребролубиви (16, 14), док један цариник може да схвати да је на погрешном путу. Наиме, Закхеј је био врховни цариник и то богат (19, 2). Он је уједно нада за богате, нада да се може напустити погрешан пут бogaћења на штету других. Стога је његово обраћење право, практично обраћење. Он није приказан као неко ко је просто у Исусу препознао Месију, и његово спасење није нешто апстрактно и на одложено: „Закхеј стаде и рече Господу: види, Господе, дајем половину свога имања сиромасима, и ако сам од кога шта изнудио, враћам четвороструку. А Исус му рече: данас је дошло спасење овој кући, јер је и он Аврамов син; јер је Син Човечији дошао да потражи и спасе оно што је пропало“ (19, 8–10). У овом тексту сажета је суштина Еванђеља: Исус Христос је дошао да наново успостави пропале међуљудске односе, почевши од синова Авраамових. Прихватање Еванђеља које води спасењу мери се управо на спремности људи да учествују у нановом успостављању међуљудских односа. По томе колико су успели у томе биће им суђено (уп. Мт. 25, 31–46). Да би пак човек знао како да следи Христу и да корача путем спасења нису му потребна чуда, довољно је да кроз призму Христовог послана слуша Мојсија и пророке. Када богаташ загробно моли Авраама да пошаље загробног сиротог Лазара назад у живот да поучи његову породицу шта да чине да не би завршили као он, Авраам му одговара: „Ако не слушају Мојсеја и пророке, неће их придобити ни онај ко васкрсне из мртвих“ (Лк. 16, 27–31).

Ови и други моменти показују у којој мери је целокупан наратив Еванђеља по Луки пројект социјалним темама и како се вера у Христа и следовање Христу везују за промену става према материјалним добрима. Христов ученик не темељи свој идентитет на материјалним стварима, напротив он их раздаје, одриче их се у корист потребитих. „Одређи се свега“ је трајни апел који Исус упућује својим непосредним следбеницима у Еванђељу по Луки.

— наставиће се —

Y Новом Завету постоји неколико различитих приповести о сусретима васкрслог Христа са појединим људима. У Еванђељима оне су део опште слике која приказује целокупни живот, смрт и васкрсно прослављење Исуса Христа. У једном одељку Прве посланице Коринћанима (1. Кор. 15, 3–8), ап. Павле набраја сведоке који су се сусрели са васкрслим Христом. У овом одељку постоје неки људи које Павле наводи, а у Еванђељима нису наведени. Постоје такође и они који су у 1. Кор. изостављени, а у Еванђељима се спомињу.

У тексту ћемо дати синтетички приказ Христових сусрета са људима након васкрсења и покушати да дамо заједничко богословско тумачење ових догађаја.

Жене „мироносице“

О женама „мироносицама“ и њиховој улоги у сведочењу Христовог васкрсења говоре сва четири Еванђеља. Код апостола Павла не налазимо сведочанство о томе. Разлог за то може бити карактер њиховог сведочанства, наиме оне васкрслог Христа не сусрећу непосредно, него затичу празан гроб и анђеоску фигуру (фигуре), која им саопштава радосну вест о Христовом устајању из мртвих. Изузетак је Марија Магдалина, чији сусрет са васкрслим Христом помињу Марко и Јован, док Матеј помиње и „другу Марију“. Могући су и други разлози, контекст у коме Павле говори, где је присутно наглашавање континуитета његовог апостолства са другима апостолима, као и то да му овај догађај није био познат.

Жене о којима се говори су Христове ученице. Сматра се да је друга Марија која се помиње Богородица. Оне долазе у нећељу ујутро да обаве погребне обичаје које су Јосиф и Никодим пропустили, због околности у којима се одвијала Христова сахрана, као и због јеврејског обичаја да се такве ствари не обављају у суботу. Ти обичаји су укључивали помазивање тела умрлог „миром“, одатле уобичајени назив „мироносице“.

Кифа (Петар) и Дванаесторица

У Еванђељима и код Павла (уз поменути изузетак) они који се први сусрећу са васкрслим Христом су апостол Петар и „Дванаесторица“. Овде „Дванаесторица“, не значи просто број, него је то посебан назив за најужи круг Христових ученика. Издавање апостола Петра у 1. Кор., као и у Еванђељима, указује на његову улогу коју је имао међу ученицима. „Кифа (арамејски оригинал имена које је апостол Симон добио од Христа и који има исто значење као и грчка верзија Петар, камен, стена) и Дванаесторица“ чине контраст са „Јаков и апостоли“ и указује на две епохе ранохришћанске заједнице у Јерусалиму.

Код Луке постоји једно посредно сведочанство које није усаглашено са остатком приповести о томе да се Исус након васкрсења прво јавио Петру насамо, па онда остатку ученика.

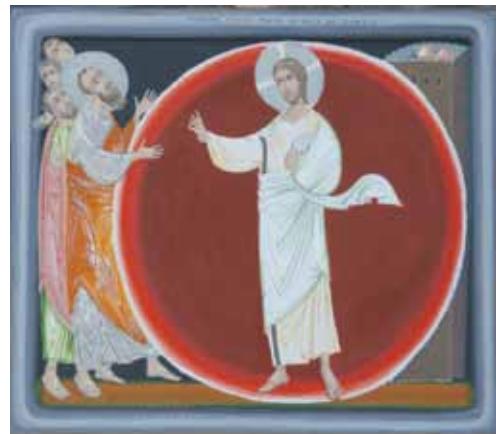
По јеванђелским приповестима од дванаесторице су била присутна свега једанаесторица (без Јуде Искариотског), а Јован који говори о три сусрета Христа са ученицима, приликом првог сусрета спомиње одсуство апостола Томе.

Прво јављање „Дванаесторици“ је за време њиховог боравка за заједничком трпезом, када Исус пролази кроз затворена врата и обедује са ученицима. Тома који је био одсутан, није веровао у сведочанство остале десеторице, да су видели влас-

Упоредно читање новозаветних
сведочанстава о јављањима
Васкрслог Христа

Сведоци Христовог васкрсења

Бојан Бошковић

Уколико је искуство Исусовог васкрсења неодвојиво од вере у то да је он Месија – Христос, да ли то онда значи да је оно просто ствар имагинарног личног и колективног доживљаја?

крслог Христа. Следеће недеље такав догађај се поновио у Томином присуству и он се уверио у Христово васкрсење. Треће јављање је у нешто другачијем контексту, на Тиверијадском мору. Ту се заједничка трпеза појављује тек након „чудесног риболова“.

Пут за Емаус

У Јеванђељима по Марку и Луки постоји и сведочанство о јављању Христа двојици ученика који су у дан васкрсења били на путу. Обојица помињу да је овај сусрет претходио сусрету са осталим ученицима. Лука нам открива да је један од те двојице Клеопа, а традиција самог Луку сматра другим од њих.

Два ученика сусрећу непознатог човека на путу, који их пита за разлог њиховог видно лошег расположења. Они као разлог наводе смрт Исуса, за кога су веровали да је Месија – Христос. Из оваквог објашњења, поред личне жалости за Учитељем, стоји и то да је њихова вера у то да је Исус месија уздрмана његовом смрћу. Уобичајено схватање месије подразумевало је да ће он успоставити Царство Божије још за живота. Представе о Царству Божијем, у Христово време, најчешће су као обавезан моменат подразумевале ратну победу над римским окупаторима и успостављање јудејске „теократије“. Због тога им „незнанац“ одговара навођењем оних делова Старог Завета који предсказују смрт Месије. Незнанац затим наводи и места која говоре о Месијином васкрсењу „у трећи дан“ након смрти.

Када двојица ученика приликом заједничког обеда са оним кога су сусрели „преломе хлеб“, он постаје невидљив за њих, и тада они схватају да је са њима путовао васкрсли Христос. Они се чуде како је могуће да га нису препознали, поготово зато што су им „горела срца“ док им је он тумачио поменута места из Светог Писма. Овде такође евхаристијски контекст има значајно место.

Јаков и апостоли

Јаков брат Господњи је био водећа фигура првобитне хришћанске заједнице у Јерусалиму. Православна тра-

диција сматра да је он био Јосифов син из првог брака, па је зато називан брат Господњи. Формулација „Јаков и апостоли“ указује на прву Цркву у Јерусалиму.

Са Јаковом је Павле дошао у сукоб око мисије међу многобошцима. Многе Павлове посланице имају као централни моменат управо питања овог спора. Посланица Коринћанима је такође обележена овим сукобом, или на други начин. Будући да је Црква у Коринту била сачињена скоро искључиво од бивших политеиста, а основао је сам апостол Павле, он се труди да ова Црква буде доказ исправности његових ставова.

У Јеванђељима не налазимо никакво сведочанство о јављању васкрслог Христа Јакову и групи око њега. Треба споменути да су Јеванђеља писана после 1. Кор. Разлог за то што се овде помиње ово јављање, може имати везе са спором који је у време писања посланице био актуелан, а у време писања Јеванђеља већ решен. Павлу је сигурно било стало да Јаков и апостоли не буду у подређеном положају у односу на остале о којима говори. Коринћани су према њима вероватно имали антагонистички став и Павле и на овај начин жели да такав став превлада, зарад јединства Цркве. Јеванђеља, с друге стране, из композицијских или других разлога могу да изоставе приповедање о оваквом догађају, будући да им је теолошко-историјски контекст то дозвољавао.

Пет стотина „браће“

Након јављања васкрслог Христа Јакову и апостолима, Павле наводи његово појављивање „пред више од пет стотина браће“, за које каже да су неки и у време писања посланице живи и да то могу посведочити. Интересантно је да опис догађаја са оваквим „апологетским капациитетом“ не налазимо у Јеванђељима.

Под тих пет стотина браће се извесно мисли на неку многоbroјну групу хришћана. Термин „браћа“ је овде, као и често у новозаветним текстовима, технички термин којим се означавају хришћани. Овај термин је био ➔

Тодор Митровић: Обраћање Ап. Павла
на путу за Дамаск

у употреби пре термина „хришћани“, а вероватно и пре термина „црква“.

Готово да нема сумње да се овде ради о неком догађају везаном за јерусалимску Цркву. Ово нам може помоћи да схватимо зашто се у Јеванђелима он не спомиње. Црква у Јерусалиму је нестала непосредно пред уништење тог града од стране Римљана 70. г. Већина Јеванђеља је писана након тог догађаја, тако да се тада хришћани нису могли идентификовати са њом. У Јеванђелима зато налазимо наглашавање улоге Дванаесторице и њиховог сведочанства, што је нека врста првог хришћанског „повратка изворима“ услед губитка битног момента који је обликовао ранохришћанско самоодређење.

Лоши односи хришћана са Јеврејима су такође томе ишли у корист, будући да су Јаков и јерусалимски хришћани били наклоњени формално јеврејском схватању хришћанства. У поменутом спору између Јакова и Павла, две кључне личности од Дванаесторице – Петар и Јован стали су на Павлову страну.

Павле

На крају Павле каже да се Христос на крају јавио и њему. И поред одређених израза скромности који указују на Павлову улогу у гоњењу хришћана, оваква Павлова тврђња је врло интригантна.

Нема сумње да Павле овде мисли на искуство на путу за Дамаск, када је доживео обраћење. Оно што је овде необично је да се ово искуство десило засигурно након Христовог вазнесења о ком говори Лука (и мање одређено Матеј) како у Јеванђељу, тако и у Делима апостолским (где нам и даје приповест о Павловом обраћењу). По Лукином схватању, вазнесење закључује и прекида низ јављања Христа у васкрслом телу.

Васкрсење и Месијанска заједница

Уколико погледамо низ сведока Христовог васкрсења који наводи Павле, допуњен оним што се помиње у Јеванђелима, прва ствар коју ћемо приметити да је оно што је заједничко свима који се у том низу налазе, да су то људи који су пре и у време сусрета са Христом веровали у њега. Сâm Павле је и овде необичан изузетак.

Шта, међутим, значи то да су они веровали у Христа? Оно што би нам могло прво пасти на памет је да су они веровали у Христово васкрсење. Овакво схватање сами текстови врло јасно демантују.

Мироносице долазе на Христов гроб да обаве обичаје везане за сахрану и очекују га мртвог у гробу, а не васкрслог. Пример двојице ученика на путу такође говори о томе да су они изненађени догађајем васкрсења. Пример апостола Томе, је најексплицитнији. Христос се јавља Томи, упркос Томином неверовању у то да је Христос васкрсао.

Врло је важан пример о коме говори Павле, да се Христос јавио и пред великим бројем хришћана. Тај пример указује на то да Христово јављање није било ограничено на неки ужи круг унутар заједнице Христо-

вих ученика, нпр. на оне који су Христу били „лично близки“, или који су заузимали неко „посебно место“ унутар устројства ране Цркве.

Шта је dakле оно што повезује све ове људе? Управо то да су хришћани, а то значи да верују да је Исус обећани Месија, односно Христос. Васкрсење Христово је, dakле, нешто што је доступно само онима који су већ веровали у њега и зато били чланови месијанске заједнице.

То значи да Христово васкрсење нема карактер доказа, који оне који не верују у то да је он обећани Спаситељ треба у то да убеди. Да је тако, Христос би се јавио и онима који нису веровали, а пре свега својим противницима као што су Кајафа или Пилат.

Искуство Христовог васкрсења могуће је само кроз веру и љубав, јер оно „није од овог света“. Оне којима због живота у друго време и на другом месту, сусрет са Христом у његовом васкрслом телу није могућ, у обраћању Томи Христос назива блаженима, јер „не видеше, а поверишао“ (Јн. 20, 29).

Специфичност Павловог искуства

Павлово искуство показује да догађај Христовог васкрсења није лако уклопити ни у такве оквире какав је Лукина концепција „историје спасења“.

Још једна специфичност тиче се тога да Павле пре сусрета са васкрслим Христом, није био његов ученик, чак је био радикални противник оних који су Исуса сматрали за Месију. Ово ипак не оспорава тврђњу да је вера у Исуса као Христа била неопходан предуслов за његово јављање након васкрсења. Могуће је да је код Павла постојало одређено колебање по питању вере у Христа и да је у неком тренутку вера преовладала противљење, након чега је уследило искуство које је његовом обраћењу дало печат. Таквој тврђњи могу ићи у прилог одређене близине Христовог учења и учења Павловог учитеља рабина Гамалаила. Ове близине тичу се пре свега схватања љубави према ближњему као „пуноћи Закона“.

Закључак

Уколико је искуство Исусовог васкрсења неодвојиво од вере у то да је он Месија – Христос, да ли то онда значи да је оно просто ствар неког личног и колективног доживљаја? Многи су спремни да на ово питање дају потврдан одговор и да на приповести о „празном гробу“ и свему ономе што би указивало на надилажење чисто субјективног, односно имагинарног карактера оваквог искуства, гледају као на књижевну фикцију.

Текстови Новог Завета који о томе говоре, како јеванђелски, тако и Павлови, не иду у прилог оваквим схватањима. За новозаветне ауторе, Христово васкрсење није само симбол нечег другог, нпр. настављања Христовог учења, чак ни присуства Светог Духа. Оно је нешто што превазилази уобичајено људско искуство и начин постојања, доступно само кроз дарове вере и љубави који одређују заједницу Христових ученика.

Најава манифестације *Дани краљице Јелене*

Манифестација *Дани краљице Јелене*, која је током последње деценије постала део културне традиције града Рашке, биће ове године одржана од 26. до 28. маја под покровитељством Општине Рашка, у организацији Центра за културу, образовање и информисање Градаца, сестринства манастира Градац и Туристичке организације Рашка. Низ вишедневних културно-уметничких догађаја који се том приликом одвијају у Рашкој и у порти манастира Градац, назван је по његовој ктиторки – Св. краљици Јелени, која је значајно допринела развоју српске средњовековне културе.

Манифестација ће почети свечаним отварањем изложбе слика „Конаци и коначишта“ аутора Драгана Бартуле. Лирска атмосфера слика на којима доминирају мотиви православних манастира и цркава, фигуре монаха и ћирилични натписи, на прави начин ће увести посетиоце у садржајни програм манифестације. Следи промоција књиге *Србија 1217. наставак краљевине* професора Синише Мишића и Радивоја Радића, који ће том приликом говорити о улози и значају краљице Јелене и њених синова у овом периоду српске историје. На крају вечери музички дуо „Лира Свете Ксеније“, који чине свештеник Никола Петровић (гитара) и Дајана Петровић (вокал), изводиће ауторску духовну музику са успехом примљену на трибинама и поетским вечерима широм Србије.

Сутрадан, 27. маја, сликар текстила Марија Вукосављевић представиће лепоте древног умећа веза. Дечји вртић „Весело детињство“ извешће плесну тачку „Средњовековни плес“, осмишљену кроз креативно упознавање деце са традицијом свога краја. Следи представа „Сами у кући“, у режији Мине Алексић, која кроз популарне музичке нумере и пријемчive драмске дијалоге успева да заинтересује и едукује младу публику. У вечерњим часовима професор Предраг Драгутиновић, са вероучитељима Татјаном Драгутиновић и Милинком Милићевићем, водиће трибину под називом „У почетку беше Смисао – Јеванђеље у 21. веку“, с циљем да на савремен, дијалошки начин презентују значај новозаветних текстова далеких од нас по времену настанка, а близских и драгоценых по садржају и поруци коју преносе већ 20 векова. Наста-

вак вечери, као и сутрашњу Литургију, улепшаће појање октета Богословије Св. Јован Златоусти из Крагујевца.

Последњег дана у порти манастира планиран је уметнички програм студената Факултета уметности из Приштине: ликовни одсек ће у оквиру радионице „Орнаменти“ приказати радове настале поводом међународног научног скупа „Традиционално и савремено у уметности“, музички одсек ће се представити извођачким програмом за који су учесници више пута награђивани на републичким и међународним такмичењима, а у тој драмског наступа биће изведена молитва из *Житија краљице Јелене*. Истог дана планирана је и изложба под називом „Гастрономија рашког краја“. За крај манифестације следи позоришни комад Владимира Ђурђевића „Савршен крој“, у ком маестрална глума Слободана Боде Нинковића и Драгана Петровића Пелета подстиче гледаоце ове комичне фарсе да кроз осмех трагају за најдубљим значењима. Организатори *Дана краљице Јелене* позивају све заинтересоване с надом да ће из године у годину ова манифестација дати своје плодове у српској просвети и култури.

Евагрије Понтијски

Поуке (избор – први део)

Превео са српској Лазар Нешић

Евагријево дело показује како његове поуке нису случајно нашле своје место у збиркама *Изрека о таца*, те оправдава што је у дадесетом веку – од стране пажљивих и посвећених читалаца – називан „философом пустине“ и „дубоким психологом“. На странама које следе дајемо скроман избор из овог неисцрпног опуса.

III та год неко воли, то и жели изнад свега; а оно што жели, то се и бори да стекне. Жеља је почетак сваког задовољства, а чулни доживљај рађа жељу. Стога је оно што нема удела у чулном доживљају слободно од страсти. (Делаашељ, 4)

У свему су осам општих помисли из којих се рађају све остале. Прва је помисао стомакоугађања, а за њом помисао блуда. Трећа је помисао среброљубља. Четврта је помисао туге. Пета је помисао гнева. Шеста је помисао чамотиње. Седма је помисао таштине, а осма је помисао гордости. Хоће ли или неће наведене помисли узнемиравати душу – то не зависи од нас. Ипак, да ли ће или неће остати у нама, те хоће ли покренути страсти – то од нас зависи. (Делаашељ, 6)

Помисао прождрљивости предлаже монаху брзо напуштање аскетизма. Она му описује његов стомак, јетру и слезину, водену и дуготрајну болест, недостатак потребних ствари и недоступност лекара. Често га подсећа и на извесну браћу која се подвргло истим страдањима. Понекад чак и убеђује људе који пострадаши од таквих болести да посечују оне који се уздржавају и приповедају им о сопственим невољама, као и да су се наведене ствари дододиле управо због аскетизма. (Делаашељ, 7)

Демон блуда приморава човека да жуди за разноврсним телима. Снажније напада оне који се уздржавају, приморавајући их да одустану и убеђујући их да уздржањем ништа не постижу. Скрнавећи душу, он је подстиче на блудна дела, чинећи да она изговара и слуша извесне речи, као да су сами објекти присутни и видљиви. (Делаашељ, 8)

Среброљубље сугерише дуготрајну старост, немоћ при обављању рукодеља, глад која ће настати и болест која ће доћи, те горкост сиромаштва и срамоту у примању онога што је потребно од других људи. (Делаашељ, 9)

Туга понекад настаје услед неиспуњења жеља, а неkad следије за гневом. Услед лишавања жеља, туга на-

стаје овако: најпре долазе извесне помисли које души у сећање приводе дом, родитеље и претходни начин живота. Када виде да им се душа не супротставља – већ их прати и расипа се у мисленим задовољствима – помисли је запоседају и потапају у тугу с подсећањем да нема више ствари из претходног живота, нити их опет може бити услед садашњег начина живљења. Што се бедна душа више расејава у претходним помислима, то јаче бива притегнута и понижена од стране потоњих помисли. (Делаашељ, 10)

Гнев је страст која настаје веома брзо. Каже се да она представља кључање раздражљивог дела душе и покрет усмерен против особе која је учинила неправду или изгледа да је ово учинила. Гнев чини душу разјареном по читав дан, а нарочито запоседа ум током молитава, приказујући му лице особе која га је ожалостила. Када гнев потраје неко време и претвори се у злопамћење, он изазива ноћне море, нападе отровних дивљих звери, те знојење и слабост тела. Из овога се може видети да су наведена четири симптома – која настају као последица гнева – такође праћена многим помислима. (Делаашељ, 11)

Демон чамотиње – називан и *подневним демоном* (Пс. 90, 6) – најтежи је од свих демона. Он напада монаха око четвртог часа /=десет сати ујутру/ и опседа његову душу до осмог часа /=два сата поподне/. Пре свега, демон депресије ствара утисак спорог кретања сунца или његове totalне непокретности, као и утиска да дан траје тобоже педесет сати. Затим присиљава монаха да непрестано гледа према вратима и излеће из келије, а како би пильио у сунце и видео колико је још далеко до деветог часа /=три сата поподне/, тумарајући ту и тамо не би ли угледао неког од браће. Надаље, овај демон изазива у монаху мржњу према месту живљења, начину његовог живота и рукодеља, те помисао о губљењу љубави међу браћом и недостатку икога ко би га утешио. Ако би се у овим данима дододило да је неко ожалостио монаха, онда демон и то користи како би повећао мржњу монаха. Затим га наводи на жудњу за другим местом у коме лакше налази неоп-

ходне ствари и где се може бавити лакшим и плоднијим послом. Још придодаје да угађање Богу не зависи од места, пошто Писмо говори како је могуће прослављати Бога на сваком месту (Јн. 4, 21–24). Са наведеним стварима сједињује сећање на сроднике и ранији начин живљења; приказује му дуготрајан ток живота и изображава напоре аскетизма. Дакле – као што изрека каже – користи све ствари како би монах напустио келију и побегао са попришта. Ниједан други демон не долази одмах за овим, већ извесно стање мира и неизрециве радости настаје у души након најведене борбе. (Делаишљ, 12)

Помисао таштине је најистанчанија од свих помисли и лако се увлачи у врлинске људе, желећи да јавно објављује њихове подвиге и нестрпљиво јури за људском славом (1. Сол. 2, 6). Она измишља демоне који вапе, жене које се исцељују и извесну гомилу која се дотиче монахове одеће (Мт. 9, 20–21; Мк. 5, 27). Помисао му затим прориче свештенички чин и представља људе који га траже пред његовим вратима, те како га одводе свезаног против његове воље. Побудивши тако у њему испразна надања, помисао нагло одступа од монаха и оставља га да буде искушаван од стране демона гордости или демона туге, приводећи му зауврат помисли које су супротне његовим надањима. Понекад га чак предаје и демону блуда, и то баш њега који до малопре беше свети јереј ког одведоше свезаног. (Делаишљ, 13)

Демон гордости бива узрочник најтежег пада душе. Он, наиме, подстиче душу да не призна Бога као свог помоћника, да једино себи приписује врлинска дела, те да се преузноси над браћом и сматра их будалама, јер не мисле о њој сви на исти начин. Гнев и туга следују за овим демоном, а као крајње зло долази поремећеност ума, лудило и виђење мноштва демона у ваздуху. (Делаишљ, 14)

Читање, бдење и молитва заустављају лутајући ум. Гладовање, напор и анахореза гасе распламсану жељу. Псалмопојање, дуготрпење и милосрђе умирују узбуркану раздражљивост. Ове ствари треба употребљавати у право време и у одговарајућој мери, јер све што се чини у неодговарајућем времену и без мере није дуготрајно; а што није дуготрајно не бива корисно, већ штетно. (Делаишљ, 15)

Евагрије Понтијјски (345–399) један је од најутицајнијих монашких писаца у историји хришћанства. Ученик и пријатељ великих теолога васељенске Цркве (Василија Великог, Григорија Богослова и Григорија Ниског), Евагрије је у своје време важио за дубоког мислиоца, даровитог говорника и суптилног писца. У потоњим вековима готово да није било хришћанских аутора који се, имплицитно или експлицитно, нису позивали на Евагрија и његова дела. Довољно је поменути Максима Исповедника или Исака Сирина. Овоме је на руку ишао и Евагријев богат сачувани опус. Нижу се наслови: *О осам помисли, Монасима у манастирима и заједницама, Поука девици, О молитви, Потуке монасима, Посланица о вери, Изреке, Гностичка поглавља*, обимне схолије и коментари на старозаветне и новозаветне, те многобројна друга дела и писма. Данас, такође, важи и за једног од првих писаца који су теоријски изложили многе практичне и теолошке дубине монашке духовности: учење о страстима, аскетском животу, теоријски и мистички аспект молитве, као и спекулативније мисли о напреднијим ступњевима хришћанског живота и теологије. Такав је и његов, вероватно најпопуларнији, спис *Делаишљ*. У сачуваним манускриптима се налазе многобројни различити наслови овог дела: „Стотину поглавља о делању“, „Практична поглавља Евагрија монаха“, „Слово о делању“, „Слово о делатељу“, „Стотину делатних поглавља Евагрија монаха“, итд. *Делаишљ* је посвећен првом, почетничком, делатном и подвигничком, ступњу монашког живота, али и овде налазимо Евагријеве дубокоумне увиде о човеку, његовом унутрашњем свету, о природи творевине, те егзистенцији и фундаменталним теолошким питањима о Светој Тројици. Све у свему, Евагријево дело показује како његове поуке нису случајно нашле своје место у безбройним збиркама *Изрека отаца*, те оправдава што је у двадесетом веку – од стране пажљивих и посвећених читалаца – називан „философом пустине“ и „дубоким психологом“. На странама које следе дајемо скроман избор из овог неисцрпног опуса.

Л. Н.

Човек који бежи од свих светских задовољства представља недоступну кулу за демона туге, зато што туга представља лишеност неког већ присутног или тек очекиваног задовољства. Немогуће је одагнати овог непријатеља све док смо привржени каквој земној ствари, јер он поставља своју замку и изазива тугу управо онде где спази да нечemu највише нагињемо. (Делаишљ, 19)

Гнев и мржија увећавају раздражљивост, а милосрђе и кротост је умањују. (Делаишљ, 20)

Пази на себе како не би никада изазвао одлазак неког од браће ког си разгневио. Јер, кроз цео живот нећеш успети да побегнеш од демона туге и он ће ти непрекидно бити препрека у тренутку молитве. (Делаишљ, 25)

Када паднемо у руке демона чамотиње, тада у сузама поделимо душу на два дела: један који теши и други који бива утешен. И сејући у себи добра надања, запевајмо са светим Давидом: *Зашто си тужна душо моја и зашто ме мучиш? Уздај се у Бога, јер ћу се исловедати њему. Он је спасење моје и Бог мој* (Пс. 41, 6). (Делаишљ, 27)

– наставиће се –

Креатори нове македонско-албанске владе под мапом „Велике Албаније”, Тирана, 29. децембар 2016. г.

Македонско-албанска влада на видику: какав ће бити нови став Скопља према српским црквама на Косову и Метохији и пријему Приштине у Унеско?

gr Александар Раковић

Извођење две химне у Собрању Републике Македоније и постављање две заставе у кабинету председника Собрања требало би да сугеришу да ће Република Македонија с новим властима добити двонационални карактер, да ће бити реч о македонско-албанској држави која би чак могла остати унитарна што албанским сепаратистима не би сметало.

Република Македонија се од 27. априла 2017. налази на врхунцу велике политичке кризе која траје година а не види јој се крај. Пошто од децембра 2016. није могла да се формира нова влада, пошто председник Ђорге Иванов није имао намеру да понуди мандат Зорану Заеву да његов Социјалдемократски савез Македоније са албанским странкама оформи Владу Републике Македоније, у Собрању Републике Македоније је дошло до покушаја пута који прети да измакне институционалној контроли.

Наиме, без поштовања парламентарне процедуре – прак-

тично испод жита – посланици Социјалдемократског савеза Македоније и албанских странака изгласали су 27. априла 2017. за председника Собрања Републике Македоније Талата Џафирија, бившег официра Југословенске народне армије из које је дезертирао и бившег официра Армије Републике Македоније из које је такође дезертирао да би ступио у редове такозване Ослободилачке народне армије, албанске терористичке формације која је 2001. напала Републику Македонију и изазвала македонско-албански рат (22. јануар – 19. новембар 2001). Скраћеница, униформе и симболи такозване

Ослободилачке народне армије били су истоветни оним такозване Ослободилачке војске Косова – УЧК. Ради се, дакле, о једној те истој албанској терористичкој формацији која од 1997. до данас делује на простору Косова и Метохије, Прешева, Бујановца и западне Македоније.

Војни и политички циљеви терористичке организације УЧК су стварање „Велике Албаније“ преко откидања делова територије Републике Србије и Републике Македоније, а можда и Црне Горе када НАТО пакт и превртљиви режим Мила Ђукановића пове-рују да су историјско српство Црне Горе дугорочно ставили под

гвоздену песницу и бетонску чизму, а потом га обмотали бодљикавом жицом. Када узмемо у обзор изјаву албанског премијера Едија Раме од 18. априла 2017. да је могуће уједињење Албаније и „Косова“, пошто је одмах потом 20. априла 2017. председник општине Бујановац Јонуз Муслију изјавио да су „Бујановац, Прешево и Медвеђа део Косова“ и да је „унија Албаније с Косовом бесмислена“ без те три општине, не треба да чуди што се у Собрању Републике Македоније 27. априла 2017. поред македонске химне чула и албанска химна, и што је након уласка у кабинет председника Собрања Талат Џафери на свој радни сто ставио заставе Републике Албаније, Европске уније и Републике Македоније, с тим што је македонска застава позиционирана најдаље, на ивици катедре с које може да падне сваког часа.

Великоалбански пројекат нам се у само десетак дана тако јасно указао пред очима, а западноевропски и амерички емисари су похитали у Скопље да убеде досадашњу владајућу странку ВМРО-ДПМНЕ да препусти власт новој коалицији коју треба да чине македонски социјалдемократи и албански сепаратисти. Извођење две химне у Собрању Републике Македоније и постављање две заставе у кабинету председника Собрања требало би да сугеришу да ће Република Македонија с новим властима добити двонационални карактер, да ће бити реч о македонско-албанској држави која би чак могла остати унитарна што албанским сепаратистима не би сметало. Наиме, федерализација Републике Македоније могла би да смањи апетите албанских шовиниста, а у унитарној Републици Македонији њихови апетити за што већим колачем биће незајажљиви.

Стога, када је реч о све извеснијој новој влади у Скопљу, она би се пре могла назвати македонско-албанском владом него ма-

кедонском владом коју чине Македонци и Албанци. Није у питању игра речи, већ заиста реалан карактер нових власти. ВМРО-ДПМНЕ не би требало да прихвати овакав расплет који ће на концу довести до промене имена Републике Македоније и њеног увлачења у НАТО пакт, баш као што је увучена Црна Гора. Овакав исход је најавио Брајан Хојт Ји, заменик помоћника америчког државног секретара, када је у Загребу 7. марта 2017. казао „да ће се избором владе и наставком реформи ријешити и спор с Грчком око имена, а тада ће Македонија моћи приступити и НАТО-у“. У том случају Република Србија и Република Српска би у потпуности биле окружене земљама чланницама НАТО пакта и копном заључане од мора. Не можемо да се отмемо утиску да је балканска политика Русије, уколико је уопште утврђена, на овим примерима доживела неуспех.

С претходно наведеним у вези, неубедљиво звучи интервјују највероватнијег мандатара и потенцијалног премијера македонско-албанске владе Зорана Заева. У интервјуу београдској штампи 3. маја 2017. Заев каже да су „Срби и Македонци братски народи“. Он такође у интервјуу бугарској телевизији, који је емитован истог дана, за Бугаре и Македонце вели: „Ми смо братски народи, један те исти народ“. Његово мишљење се коси са ставовима македонског народа, исказаним у више истраживања и анкета, да Македонци српски народ сматрају најближим, а да су иза Срба далеко на другом месту Бугари.

У интервјуу београдској штампи Заев још каже: „Србија је та која заслужује прво од нас подршку зато што смо православни, хришћански народ и треба да помажемо једни друге. Истовремено, исти тај [Никола] Груевски гласао је позитивно за припадност верских објеката на Косову за које знамо да немају ништа заједничко са Албанцима, који су

муслиманске вере, да би те цркве и манастири били под заштитом Унеска као Косово. Тамо је историја Србије, тамо је срце Србије. У најмању руку требало је да се огради, да остане неутралан.“

Заев је у праву када каже да је бивши македонски премијер Никола Груевски погрешио када је дозволио да Република Македонија на Генералној скупштини Унеска гласа да српска баштина на Косову и Метохији падне у шаке албанских сепаратиста. Срећом, албански шовинисти и њихови ментори нису 2015. остварили већину за пријем у Унеско. Међутим, Заев није објаснио како ће његова македонско-албанска влада гласати против пријема „Косова“ у Унеско ако 2017. буде гласања, јер би чак и уздржан глас Скопља у Приштини био тумачен као противан свеалбанским интересима? Да ли Заев заиста верује да би албански терориста Талат Џафери био спреман да се оглуши о захтев албанских терориста Хашима Тачија, Агима Чекуа и Рамуша Харадинаја? Да ли би креатор „Тиранске платформе“ Еди Рама – на чијим идејама би се формирала македонско-албанска влада – дао зелено светло својим штићеницима да не гласају у корист сепаратистичких органа у Приштини?

На сва питања одговор би био изричito негативан. Заев нам, дакле, или баца прашину у очи или се још једном потврђује да је недорастао позицији коју би могао да заузме. Брисел и Вашингтон су већ признали Џаферија за председника Собрања Републике Македоније и најавили су да ће признати само владу на челу са Зораном Заевим. С тим у вези би Заев морао знати да у евроатлантистичкој политици према албанском фактору неће бити одступања. Албанци ће и даље бити протежирани, а он ће бити одбачен када буде потрошен. Заев неће бити ни први ни последњи који због властољубља није извукao поуке.

Топлички устанак – нејач против силе и оружја (27. део)

Трчао с положаја на положај

Антоније Ђурић

Довољно је било да неко запева или да има шајкачу на глави – па да буде претучен до бесвести или да буде интерниран. Није било куће која није била опљачкана, као што није било жене и девојке на које Бугари нису настали

Овим злоделима треба дати и сведочење Богосава Миливојевића, из села Коњуве, који је у доба Топличког устанка имао 15 година и коме су устаници, који су га примили у своје редове, скратили пушку:

– Мој отац је погинуо у повлачењу српске војске, а ја сам са мајком и четворо браће и сестра остао у селу. Чим су дошли, Бугари су почели са злочинима. Довољно је било да неко запева или да има шајкачу на глави – па да буде претучен до бесвести или да буде интерниран. Није било куће која није била опљачкана, као што није било жене и девојке на које Бугари нису настали.

• Да ли сте познавали и Косту Војиновића?

– Био сам неколико месеци његов војник, ако тако може да се каже за дечака који је имао само 15 година. Имао сам и пушку. Чак сам и у неким борбама учествовао, али сам више обављао курирску дужност: трчао сам с положаја на положај или из села у село и преносио заповести Косте Војиновића.

• Да ли сте познавали и Косту Пећанца?

– У доба Топличког устанка нисам га видео, али сам знао да

је ту. За њега се говорило да се крије по шумама и пећинама, док људи гину на ватреним положајима. Виђао сам га нарочито после рата, у доба прославе Топличког устанка. Разметао се својим јунаштвом. Увелико се причало, још у доба устанка, да се Пећанац и Коста Војиновић ни у чему нису слагали. Војиновић је био за борбу, а Пећанац није био за сукобе са Бугарима и Аустријанцима који су на сваком кораку чинили зла народу...

Сведочење Живојина Илића

У књизи *Добровољци 1912–1918*, коју је издало Удружење добровољаца у Београду, објављено је сећање Живојина Илића, једног од учесника Топличког устанку.

Пошто наводи да је у почетку ових догађаја радио у Куршумлији код трговца Трајка Лазића, Илић каже и ово:

„... Ја сам комите помагао колико сам могао и давао податке о непријатељској војсци. Једном сам приликом нашао на тавану штала Трајка Лазића, у сену, две бомбе крагујевачке израде, па

сам их дао неком каферији Бујку Стојадиновићу, а он је ове бомбе однео и предао комитама. Они су се већ припремали за акцију и напад на Куршумлију.

Устанак је почeo много рано. Како смо били чули, требало је да почне када се разбије Солунски фронт. За овај превремени устанак криви су Бугари. Они су били послали своје регрутне комисије да изврше регистрацију наших људи од 18–50 година старости. Међутим, пред комисију у Куршумлију нико није дошао, сем њих неколико који су били сакати и неспособни. Народ се одлучио за отпор...

... У фебруару 1917. године, једног јутра, извршен је напад. У граду је било много Бугара и Арбанаса. Борба је вођена од јутра па све до после подне, када су комите ушле у град заробивши већи број окупатора. Један део се и даље држао и давао отпор, нарочито са тавана српског начелства и из кафанске собе Трајка Лазића...

... У кафани Трајка Лазића један млади комита чувао је стражу, јер је у кафансkim собама било још неколико наоружаних Арбанаса који се нису предали. Покушавали су више пута да по-

Албум сећања

на наше претке

из Првог светског рата

1914 | 1918

славним-прецима.срб

ПОШАЉИТЕ
ФОТОГРАФИЈЕ
НА
**славним-
прецима.срб**

бегну, али нису могли од овог стражара, који их је пазио из кафана. Ја сам случајно наишао и рекао младићу да се пази да га не ухвате на нишан и убију. Таман то рекох, а пушка пуче са њихове стране и младића метак удари у главу. На месту остале мртав. Мислим да је био родом из неког села код Куршумлије...

... Куршумлија је била слободна око дадесет дана. После Куршумлије ослобођени су Прокупље и Блаце и још нека места. Блаце је било на територији окупираниј од Аустрије. Један део устаника, под командом Јеротија Ђенадића, Огњана Ђорђевића, Боже Грашовића и Вучка Пантића, пошао је од Блаца преко Јанкове клисуре према Крушевцу. С друге стране клисуре пустили су Аустријанце да уђу у клисуре, те су тако за-

творили излаз. Све што је ушло у клисуре изгинуло је...

... Други део устанка од Прокупља је кренуо према Нишу. Дошли су до села Мрамора, на Јужној Морави...

... После тога успеха устаника дошла је велика војска Бугара и Аустријанаца. Чули смо да је ова војска дошла са Солунског фронта. Окупатор је поново заузео све изгубљене територије. Завладало је страшно насиље, масовно уништавање народа, што историја овог краја није забележила. Спаљено је село Гртуре. Тада је и мој отац стрељан у селу Разбојни, као многи други сељаци. Стрелани су: Ђорђе Илић, Божидар Илић, Танаско Илић, Милија Илић, Антоније Несторовић, Петар Спасић, Лаза Куртовић, Светомир Матић, Милан Станић, Креман Павловић,

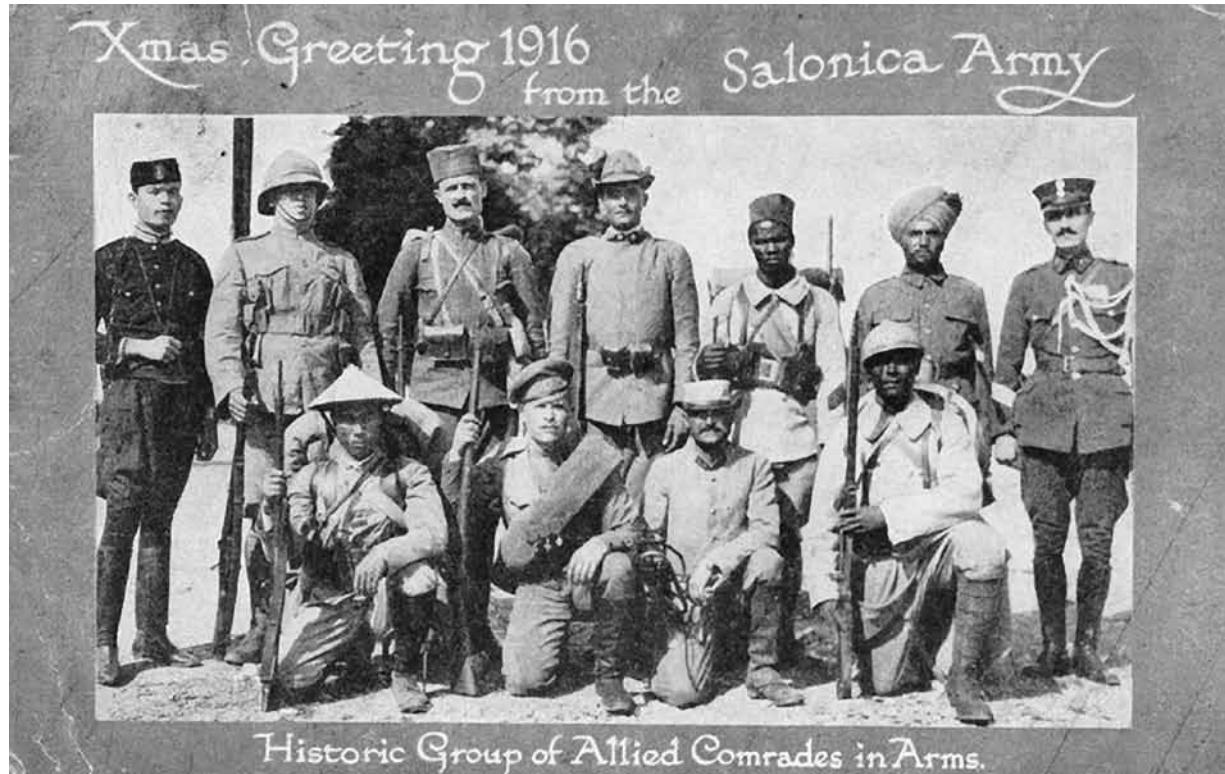
Милутин Милутиновић и Милашин Милутиновић – сви из Барбатовца, а Стојадин Стојковац из Кутловца и Аврам Тодоровић из Гругра – скувани су у казану. Обрад Цветковић, Сима Вулић, Милисав Вулић, Тоза Ђулић, Војин Пантић, Славко Божић и Љубица Бранковић – сви из села Гругра – такође су стрељани...

... Поред убијања, Бугари су пљачкали стоку од сељака и терорали за Прокупље. Више од 200 овaca проторано је само кроз село Барбатовац. Кад је ово видео, војвода Коста Војиновић је наредио да једна патрола од десет коњаника одузме Бугарима овце и подели их сељацима..."

— наставиће се —

Велики рат

Незамислива савезништва

Како је Божићна честитка из 1916. године, послата из Солуна, „открила“ необичне саборце: Грка, Британца, Србина, Италијана, Алжирца, Индијца и војника Краљевине Црне Горе, те Вијетнамца, Руса, Француза и Сенегалца.

Ако се пажљиво загледамо у Божићну честитку послату из Солуна, давне 1916, у јеку Првог светског рата, видећемо како борба „добра и зла“, како су чланице Антанте називале рат са Централним силама, спаја неспојиво, премошћавајући хиљаде километара чак и океанских растојања. Ко би помислио да ће тлом Србије, или раме уз раме са нашим претком у ратној униформи, ходити Индијанац, Вијетнамац, Индијац? И откуд они уопште у Великом рату?

Њихов пут до Европе, па и Србије, није за чуђење, мада је по многима, бар када је почињао,

Велики рат био „рат за белце“. Зато је тек 1915. године допуштено формирање домородачких јединица. А оне су пак потекле из земаља које су велике силе држале као своје колоније или из оних које су, као доминиони, признавали власт круне, као што су Канада, Аустралија, Нови Зеланд... признавале власт британске круне. Французи су у то време пак „држали“ север Африке, па Гану, Кенију... Када је постало јасно да се рат неће завршити ни за шест месеци, али ни за годину дана, и када је устрабало људске снаге и „свеже крви“, Велики рат је донео савезништва која су до

тада била незамислива по мери белог человека. На позив Велике Британије да се у рат укључи и Канада, на европски фронт је стигла и домородачка јединица Кри индијанаца. Бројала је 3.500 људи, али су на ратни поход кренули тек након што су их испратили њихови преци, по индијанским обичајима. Тако се спојило, дружило, јело, борило и ратовало на десетине различитих језика, дијалеката, обичаја, веровања... Тако су и настале необичне и инспиративне фотографије и честитке, које су оком камере забележиле оно што се до тада није могло видети.

Велики рат се водио између држава чланица савеза Антанте (Велика Британија, Француска и Русија) и њихових савезника (Италија, САД, Јапан, Србија, Црна Гора, Румунија, Грчка и др.), с једне, и чланица Централних сила (Немачка и Аустроугарска) и њихових савезника (Османско Царство, Бугарска), с друге стране. Трајао је од 28. јула 1914. до 11. новембра 1918. године. Рат се водио на територији 14 држава у Европи, Азији и Африци, на морима и океанима. Процењује се да је у рату учествовало око 70 милиона мобилисаних људи, од којих је око 17 милиона погинуло, а око 21 милион било рањено. Укупно су 23 државе учествовале у Великом рату, дотад највећем у људској историји, али због бројних колонијалних или политичких разлога границе су се од тада прилично мењале, па је из садашње перспективе рат захватио више од 50 актуелних земаља.

Половином септембра 1918. силе Антанте су на Солунском фронту покренуле опсежну офанзиву. Српске јединице су 25. септембра ослободиле Скопље и Штип и прешле Вардар. То је навело Бугарску да капитулира већ 29. септембра, плашећи се уласка српске војске на своју територију. Одлучна победа над немачким јединицама однета је 12. октобра код Ниша. До 1. новембра ослобођена је цела Србија, а потом је настављено гоњење непријатеља преко Саве, Дрине и Дунава. На Солунском фронту у саставу српске војске бориле су се и две добровољачке дивизије састављене од војника из

аустроугарске војске која се борила на источном фронту, као и добровољци српског и јужнословенског порекла који су стigli из Америке. Аустроугарска је капитулирала 3. новембра 1918. Капитулацијом Немачке 11. новембра 1918. Први светски рат је завршен. Србија је била међу земљама победницама. Признавањем пораза и потписивањем мира од стране Немачке завршен је Први светски рат. На мировној конференцији у Версају закључени су уговори са пораженим земљама, Немачка је означена за главног кривца за изазивање рата, признале су нове државе, исцртане нове границе и основано Друштво народа (Версајски систем). Први светски рат срушио је четири велика царства – Немачко, Аустроугарско, Руско и Турско. Све ове државе постале су републике. Постоје различити подаци о укупним људским губицима Србије у Првом светском рату. Непосредно после рата сматрано је да су губици Србије износили око милион људи и то око 370.000 војних и око 630.000 цивилних жртава. Према процени делегације Краљевине СХС на мировној конференцији у Версају, ратна штета Србије износила је од 7 до 10 милијарди златних франака (по ценама из 1914), а то је била половина њене тадашње укупне националне имовине. Победе српске војске убрзали су остварење ратних циљева Србије дефинисаних Нишком (1914) и Крфском (1917) декларацијом. Као резултат тога, 1. децембра 1918. проглашено је стварање Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, прве јужнословенске државе.

Свако у својој униформи, окупљене и старе поглавице, тада већ деке, и млади Индијанци у модерним униформама. Претходне генерације испраћале су нове у рат, а они млађи би узимали завет да претке не обрукају. И док су Индијанци махом учествовали на Западном фронту, Вијетнамци су се као део француских колонијалних снага борили заједно са Србима на Солунском фронту. У то време Вијетнам се није тако звао, већ Анам, па су Анамити „тираљери“ (лака пешадија) управо са нашим прецима чинили део савезничких снага који су покушавали да

пробију аустроугарско-немачко-бугарски бедем од 1916. до 1918. године. И када се погледа са ове временске дистанце, и сама чињеница да су савезници на страни Антанте, између осталих били: Андора, Бразил, Аустралија, Канада, Британска Индија, Њуфаундленд, Нови Зеланд, Јужна Африка, Кина (Тајван), Колумбија, Куба, Гватемала, Хаити, Хондурас, Сијам, изгледа необично...

Заједничких, савезничких напора није баш на сваком кутку ове планете, али тамо где их је било деловали су заиста нестварно тадашњем човеку. Тако

су Британци, Американци и руски „дојучерашњи непријатељи“, Јапанци, марширали кроз Владивосток пружајући подршку белогардејцима не би ли царска Русија остала у Великом рату.

Приредила: З. Нешић

Слика: Божићна честитка за 1916. направљена код Солуна спојила је у једну фотографију тадашње саборце: Грка, Британца, Србина, Италијана, Алжирца, Индијца и војника Краљевине Црне Горе (горњи ред), те Вијетнамца, Руса, Француза и Сенегалца (доњи ред).

Дискретна путања човечанства

Милена Пекић

Фilm Луиса Буњуела „Дискретни шарм буржоазије“ добитник је награде америчке Академије Оскара за најбољи страни филм, Буњуелово ремек дело. То је филм који у првом нативном слоју говори о класном друштву, о одликама богаташке класе, припадницима буржоазије. Ова тема ће се читаоцу, данас, учинити анахроном и то не без разлога. Први је тај што су класне разлике у смислу поделе која је била актуелна током прошлог века данас знатно другачије, а други је тај што је оштрина левице по питању тих разлика знатно слабија. Ту бојазан читаоца ћемо одагнati у наредним редовима, јер ћемо се претежно бавити оном идејном линијом која је универзална и посебно актуелна. Део идејног темеља, подлоге филма, је људски нагон за робовским статусом, неумољива тежња человека да одбаци од Бога даровану слободну вољу и препуштање нагонима и жељама ега. Друштвени статус је императив: да бисмо постали део вишег слоја друштва и опстали у њему, треба да ходамо стриктно одређеном трасом друштвених правила без обзира на цену, као што јунаци филма ходају магистралом која нема ни краја ни почетка, чији је циљ непознат, или је само важно не скретати без обзира на сваковрсна ометања и упозорења из реалности света и потиснуте, скривене од свести реалности сопствене душе, спремни да хладнокрвно загазе у најдубљи талог лицемерја, мрака и зла да ту цену плате.

Филм говори о групи пријатеља из „високог“ друштва који покушавају да остваре своје друштвене активности, ручкове, коктеле, чајанке и посебно истакнуте вечере и слично, али се при сваком од њих дешавају реметилачки упади који их у томе спречавају. Низ апсурдних ситуација са уметнутим сценама сна и симболичком сценом бесцјилног ходања поменуте групе магистралним путем, временски и просторно неодређеном, која је уметнута на неколико места у филму након поједињих секвенци, којом се уједно филм и завршава.

Прва сцена почиње неспоразумом који ван друштвене групе, која је предмет филма, може да буде беззначајан, али за њих шокантан, у коме Франсоа Тевено са својом супругом, њеном сестром, а у пратњи амбасадора Акосте долазе у дом Сенешела и његове супруге на вечеру, за коју се испоставља да је заказана за сутрадан, да домаћин уопште и није код куће а домаћица затечена посетом. После јасно приказаног стања благог шока и краћег оклевавња, сви заједно одлазе на вечеру у локални рустични ресторан. Одмах наилазе на необичну ситуацију да су врата од ресторана закључана, где их после премишљања особље позива и сервиљно дочекује. Ресторан је празан, нема других гостију до њих, особље одлази иза паравана у близини њиховог стола са свећама у рукама. Њима је читава ситуација необична, сумњичави су према квалитету кухиње с обзиром на осредњи ранг ресторана, и по коментари-

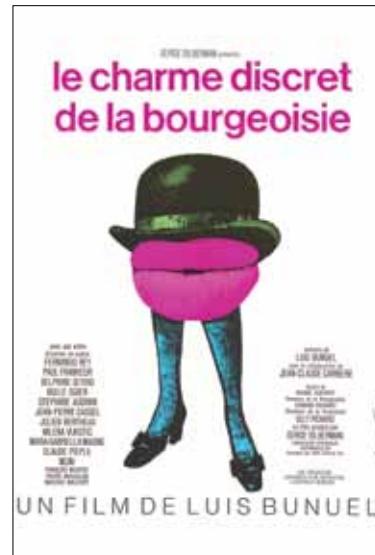
ма и понашању може се закључити да вечеру доживљавају као својеврсну авантуру, ексцентричан излет у „обичан свет“. Убрзо необичну атмосферу смењује бизарни догађај: иза паравана у близини њиховог стола чују женске јецаје, радознали одлазе да виде шта се дешава и затичу бдење породице тек упокојеног власника ресторана, и тај апсурдни случај им не дозвољава да своју вечеру заврше. Следећа сцена је временски позиционирана у сутрашњи дан, а одиграва се у кабинету амбасадора Акосте у амбасади измишљене Републике Миранде, којом влада тоталитарни режим чији је Акоста корумпирани и криминогени репрезентант који ужива у благодетима демократске, либералне Француске. У овој сцени сазнајемо да они свој друштвени положај и хедонистички начин живота одржавају новцем стеченим препродајом дроге коју Акоста, захваљујући свом дипломатском имунитету, шверцује из своје земље. Они обављају новчану трансакцију, испитивање квалитета „робе“ и примопредају потпуно хладнокрвно, као најобичнију пословну погодбу. То за њих није ништа необично, ништа што може да изазове и најмање преиспитивање, али зато, као што из дијалога сазнајемо, за њих је скандал неприкосновених размера сазнање да француска полиција хапси амбасадоре због шверцовања дроге. Једина сенка над њиховим мирним и углађеним разговором је брига да им тај уносан посао може бити угрожен. Наравно, ни ова сцена ни-

је завршена „по плану“ актера, већ се изненада прекида појавом младе Латиноамериканке, терористкиње која испред улаза амбасаде продаје играчке на навијање са циљем да уходи амбасадора, при чему једну од њих из пушке погађа лично Акоста са прозора и нагони девојку у бег. Ове три сцене јасно позиционирају актере, информишу нас ко су они, у каквом друштвеном статусу живе и о њиховом стању душе. Оне нам говоре и о њиховом емоционалном статусу који је, заправо, скоро непостојећи. Њихове реакције су лишене емоција или су оне сасвим слабог интензитета. Њихову углађеност, дистанцу и љубазност не може ништа да поремети, осим можда страх за живот и статус. Кроз ове три сцене можемо видети и њихова мерила вредности; једини врхунски идеал је задржати статус, бити у малој одабраној, повлашћеној групи, изнад других који су ту да служе. Оно што изазива шок и саблазан су ствари које их у томе могу ометати, као хапшење амбасадора због криминала, не криминал него кршење правила да прописани имунитет, као последица друштвног положаја, може бити угрожен од некакве полиције. Полиција је ту да штити њих од, рецимо, потлаченih побуњеника. У описаној сцени се разрешава још једна ствар и затој окружује уводна секвенца још једном реакцијом запрепашћења, а то је Акостина неверица да је могао обећати Сенешелу вечеру одређеног дана када је поуздано знао да је имао друге планове. За њега је могуће да је у свакој другој ситуацији могао да превиди ствар око договора, осим у оној када је могуће да њему неки план буде поремећен јер

је он тај који је центар око кога се врте и пријатељи и свет, као и свако од њих. Дакле, одређен је потцртан заслепљујући егоцентризам до мере ропства и то је идејни темељ око кога је исплетена нит нарације филма.

Други идејни слој је везан за још један вид ропства душе, а то је подавање нагонима, без преиспитивања и свести. То је заправо идеја која се провлачи у скоро целокупном Буњуловом опусу, да људима владају мрачни нагони, и овде је уграђена у идеји о владавини ега. Ту се ређају сцене ручка где супружници Сенешелови покушавају да имају сексуални однос у тренутку када им гости стижу на заказани ручак, не могавши и не хотећи да се одупру том нагону без обзира на непризорност тренутка, остављујући намеру бежећи кроз прозор у оближње жбуње. Ту је и пијанство и неуротична ирационална нетрпљивост Тевеноове свастике; љубавнички однос Акосте и Тевеноове супруге; надреална сцена када Акоста у смртој опасности, при упаду терористичке групе која стреља све присутне за вечером осим њега, који, кријући се под столом, посеже за комадом јагњетине; и сцена убиства из мржње које врши бискуп над убицом својих родитеља, буржуја који су га тлачили, јер му је као дечаку одузео живот у благостању и преимућствима стаљежа у коме је рођен. Одмах након катарзичне сцене исповести и наизглед искреног опроштаја, хвата се пушке и устрељује човека на самрти. Овој идеји иде у прилог сцена надреалног карактера, где у току једне вечере у кући Сенешела упада дивизија која је дошла на војне маневре који се одржавају у близини њихове куће, где можемо препознати склоност војника ка опијатима. Затим сцена у отменом кафеу у којој апсурдно нестаје и кафе и чаја, где је исповест војника о развртаним и зличиначким тајна-

ма своје породице и својој мржњи и освети оцу, кога је отровао присилним налетом мржње која је деловала кроз његову подсвест. Од ове сцене у кафеу до оне на пријему код пуковника са свим обележјима буржоаског ритуала, говори се о дубокој укорењености представника круцијалних носилаца друштвног поретка, највише рангиралих официра и великомодостојника Римокатоличке цркве у „владајућем“ слоју и идентификацији са њим, приближавању њему. Бискуп долази да буде баштован Сенешеловима, онај који жели толико да буде део повлашћеног слоја да му подилази служећи му.

Све сцене имају исти образац: покушај одржавања друштвене активности и осујећивање те намере посредством апсурдних догађаја. Сцене су испреплетане сценама снова у намери да се илуструје ток мисли без задршке и цензуре, попут принципа надреализма којим је Буњуел започео каријеру са Далијем 1929. године и који је имплементирао у готово све филмове касније. Сцене снова се баве претежно страховима. Посебно се истиче сан Сенешела да се уместо код пуковника у дому, сви налазе на сцени позоришта, огњени пред публиком, масом и да не знајући текст неће успети да бриљирају и у новој улози у коју су изненада „утерани“.

Визуелно Буњуел нарацију води кроз неутралну хладну дистанцу,

у филму преовлађују америкени и средњи планови, да би повремено интервенисао изненадним приближавањем, у служби наглашавања одређених симбола и визуелне сугестије сталног прекидања нарације. У том смислу је посебно карактеристичан зум, а ту су и мизансценска решења, непрекидна акција, кретање и покретање јунака, ситне фетишистичке радње. Одсуство емоција код јунака замењено је фетишизмом, а човека „чини одело“. Најкарактеристичнији пример је сцена када бискупа, обученог у радно одело баштована, Сенешелови избацују из куће као преваранта, да би га убрзо када се појави у мантиji примили са уважавањем. Глума је усмерена ка постизању осећања отуђености и дистанце. Одсуство емоције, емпатије и апсолутна немогућност идентификације, заједно са утврђеном дистанцом објектива камере и неурањањем у унутрашње сукобе на линiji реалности, већ њихово преношење у аутоматизам и снове, доприносе код гледаоца осећај дистанце, блазиранисти, отуђености и хладноће главних јунака.

У овом идејно сложевитом делу, уз ненаметљиву горку сатиру аутор констатује стање друштва у пуном зениту одређене историјске епохе, двадесетог века, али је детектован и пут којим непоколебљиво човек корача вођен неизменливом мрачном силом у себи, поред свих препрека и упозоравајућих знамења. Та сужена траса је свет, при чему би требало да нагласимо да се Буњуел бавио проблемима човечанства из перспективе западне цивилизације, са још корумпиранијим чуварима правде и чуварима душе, са левицом ослабљеном до карикатуре, са гомилањем све прљавијег новца, са ирационалном самодеструктивном мржњом потлачених који, попут баштована из самртне постеле, постају злочинци и враћају се упорно ропству над ропствима, ропству сопствене природе. ■

С благословом Његовог Преосвештенства Епископа рашко-призренског Теодосија, администратора Епархије нишке, а под покровитељством Управе за односе са Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије, Епархије нишке и Града Ниша, у Светосавском дому је 22. и 23. априла 2017. г. одржан Први Вакршњи фестивал црквених фолклорних ансамбала.

Нишлије су имале прилике да ужијавају у наступима 6 црквених фолклорних ансамбала из Црне Горе, Републике Српске, Румуније и Србије.

Фестивал је благословио и по жеleo пуно успеха у мисији ширења српске традиције и културе Епископ рашко-призренски Теодосије, администратор Епархије нишке. У име Управе за односе са црквама и верским заједницама Владе Републике Србије, Фестивал је отворио Гаврило Грубан изражавајући наду да ће фестивал постати традиционалан.

Црквено-певачки ансамбл „Бранко“ је својим наступом увеличао протоколарни део отварања Фестивала.

Првог дана фестивала целовечерњи концерт одржао је Национални ансамбл народних игара и песама Косова и Метохије „Венац“ из Грачанице.

Овај ансамбл је основан 1964. године у Приштини као национални професионални фолклорни ансамбл. Влада Републике Србије је оснивач „Венца“, а под управом Министарства културе и информисања.

Ансамбл „Венац“ се нишкој публици представио играма из Пчиње, Пећи, Гњилана, Метохије и Босилеградског Крајишта, а мушка певачка група ансамбла „Венац“ је премијерно извела песму „Далфино фејче“.

Другог дана фестивала наступили су: Српско добротворно и просветно друштво „Свети Василије Велики“ из Братунца; Српско културно-уметничко друштво „Деспот Стефан Лазаревић“ из Сребренице; Црквено културно-уметничко друштво „Свети Никола – Варјаш“ из Темишвара; Ансамбл народних игара и песама „Бурђевданско коло“ из Подгорице и Црквено-играчки ансамбл „Бранко“ из Ниша.

У Нишу

Први Васкршњи фестивал црквених фолклорних ансамбала

Укратко о учесницима

КУД „Свети деспот Стефан Лазаревић“ из Сребренице основан је 29. фебруара 2016. године на иницијативу сребреничког свештеника Александра Млађеновића. У оквиру овог друштва ради и школа гусала, а фолклорну секцију чине 4 групе играча.

Ансамбл народних игара и песама „Ђурђевданско коло“ из Подгорице постоји од октобра 2008. године и броји око 170 чланова. Поред игре негује и певање. Ансамбл је везан за Митрополију црногорско-приморску и прати живот Српске Православне Цркве.

Духовно уметнички ансамбл „Свети Никола Варјаш“ је ансамбл основан 2014. године са благословом Епископа будимског и мјестобјуститеља темишварског господина Лукијана, као продужетак рада Дечијег духовног кампа при манастиру Бездин у Румунији. Ансамбл окупља 20 деце распоређених у играчку и певачку секцију.

Српско добротворно и просветното друштво „Свети Василије Ве-

лики“ из Братунца има фолклорни ансамбл који је наступио у Нишу. Фолклор је основан 2013. године при Цркви Успења Пресвете Богородице и окупља децу основношколског и средњошколског узраста.

Црквени фолклорни ансамбл „Бранко“ из Ниша је први фолклорни ансамбл Српске Православне Цркве у Србији. Основан је јуна 2004. године уз благослов тадашњег Епископа нишког а садашњег Патријарха Господина Иринеја. Своје прве фолклорне кораке у овом ансамблу научило је близу 1.000 малишана. У „Бранку“ су активни извођачки и припремни ансамбл, певачка група и народни оркестар.

Сала Светосавског дома, која се налази у порти нишког Саборног храма, је обе вечери била испуњена до последњег места и публика је дугим аплаузима наградила све учеснике Фестивала.

Градоначелник Ниша, Дарко Булатовић, приредио је за учеснике пријем у Градској кући и у поздравном говору поручио: „Желимо да заједно са вама негујемо и чувамо традицију нашег

народа, али и да се међусобно дружимо, упознајемо и стварамо нова пријатељства.“

У име учесника у Градској кући говорио је отац Душан Кључар из Темишвара, који се захвалио на гостопримству и доброј организацији фестивала и могућности да, осим наступа и дружења, учесници могу и да упознају знаменитости Ниша.

Миљко Петровић, уметнички руководилац Црквеног ансамбла „Бранко“, који је и организатор Првог Васкршњег фестивала црквених фолклорних ансамбала је, захваљујући се градоначелнику на подршци, нагласио да су ансамбли и 180 учесника који су наступили у Нишу показали како се чувају и негују традиција и култура нашег народа.

Иначе, према речима организатора, овакав фестивал је јединствен не само у Србији, него и на Балкану и Европи, па су реална очекивања да ова манифестација постане традиционална и да идуће године окупи већи број учесника.

**Ана Крајић Живковић,
новинар Ragoo Гласа Епархије нишке**

Драган Драгојловић

Лестве Патријарха Павла

Београд : Просвета, 2017

(Београд :
Српска Православна Црква)

94 стр. ; 21 см
ISBN 978-86-07-02144-4

Живот по Јеванђељу

Патријарх Павле није само наш духовни временик, који је у народу завредео светачки ореол, већ је по популарности, у свету у којем живимо, постао инспирација многом песницима, сликарима, вајарима, иконописцима, уметничким фотографима; има га на календарима, у филмским сторијама, у виртуелним тековинама модерних средстава изражажности.

Када о њему пише Драган Драгојловић, иначе један од наших најпревођенијих песника, сведоци смо једног чина који се двоструко испољава. С једне стране, узноси се светост Патријархове личности, с друге, открива се личност песника који је његов скривени исповедник. Као у неквом поетском житију који би могао личити на спев, песник прати Патријархову личност од рођења, „самоспознања“ себе, преко живота и рада до смрти у јеванђелском самоспознању. Иако је књига компонована у неколико цикличних целина (*Божји избор, Самоизознање и знамења, Монах из времена Јеванђеља, Додашак*), читалац може мирне душе приodatati пишчеву *Најомену* која, иако ван поезије, има улогу органског јединства у којем писац, као живи сведок, као Патријархов савремен-

ник и „државни“ службеник објашњава заједничко време. Време у којем је монах Павле постао Патријарх, и време у којем је песник био министар вера и функционер када су многа времена била невремена.

Једна од уводних песама у овој збирци је песма *Моја српана свешта*:

*Нећу више да се жалим
на своју осаму,
нећу да се претуштам
немоћи
и безнађу.*

*Излазим прег родну кућу
и тргдам на све српане свешта
како бих претпознао
на коју српану да кренем.*

*Стојећи на кайији схваташам
да је моја јединица српана
свешта
Јеванђеље.*

*Душа додирује звезде
које свеште
са Христовој крсташа,
у Христовом венцу од шарња.*

Могло би се рећи да је ово, као у каквом унутрашњем магнетизму, пролошка окосница око које ће се догађати пројектост целе збирке. Песникова интима је подједнако распршена у визије у којима се Патријарх види у скрушеним молитвама за свој род, види се „преко Косова и испод распетог косовског неба.“ Види га у владичанском двору у Призрену, у студеној хладноћи „у соби где не гори ватра, изнад оџака се не диже дим“. У Грачаници монахиње склањају тракторе и аутомобиле јер „Владика живи као да је *caga Христово време*“. Види га кад слизи у подрум Патријаршије и не може да верује да се толико угља троши за њено грејање. Види га са једним паром ципела које је сам поправљао. Али га види и на дан 16. 6. 1992, кад је са члановима

Драган Драгојловић

ЛЕСТВЕ ПАТРИЈАРХА ПАВЛА

просвета

Светог Синода био поново код Председника Републике „где је свак рекао своје“. Коначно, кад је одлазио и напуштао трон Светог Саве, „он није умро, он је свој земаљски пут, небеским путем заменио“. Док је лежао у болници с мириром лекова и хемикалија где констатује „треба да идем, да видим Христа, да га видим и да се уверим, да сам живео“.

Песник у овом спеву, у овом модерном житију прати Патријарха до манастира Раковице где ће бити сахрањен „обасјавајући путеве којима је пролазио“. У задњем поглављу *Речи које би молао изговориши* Патријарх Павле, песник прави своју идентификацију са свецем, своје уверење као у каквој теолошкој расправи („то што немамо доказе / о Творцу/ није доказ, доказ је ово што осећамо“).

Српска духовна историја у личности Патријарха Павла, добила је у оваквим стиховима своје моћно отетотоврење.

Љубиша Ђидић

У Библиотеци града Београда

Фотографије: Данко Страхић и Елдан Мемишаховић

Проблем зла у хришћанству, исламу и будизму

Дарко Стефановић

Упонедељак, 8. маја 2017. године, у читаоници одељења уметности Библиотеке града Београда одржана је трибина на тему „Проблем зла у хришћанству, исламу и будизму“, у организацији Светосавске омладинске заједнице Архиепископије београдско-карловачке и Библиотеке града Београда. Учесници трибине су били: доц. др Андреј Јефтић (Православни богословски факултет), др Сеид Халиловић (Центар за религијске науке „Ком“) и проф. др Душан Пајин (самостални истраживач). Модератор трибине је био г. Велибор Мартиновић, вероучитељ.

Доц. др Андреј Јефтић је започео своје излагање речима да, с обзиром на интересовање које је тема трибине изазвала, проблем зла не представља једну интелектуалну тему и један рационалан проблем, већ да он представља један дубоки животни проблем. Са философске тачке гледишта, др Јефтић је навео две врсте приступа злу: с једне стране, злу можемо приступати као проблему, рационалном и интелектуалном, док, с друге стране, злу можемо приступати као тајни, тј. то се дешава у ситуацији када трпимо и када се налазимо у непосредном сукрету са злом. Др Јефтић је наводио поједина места из светоотачких дела која се односе на тему трибине, док је излагање завршио речима да је Христос са нама током свих наших патњи и страдања и да, без обзира колико нам се застрашујуће чинило зло, завршну реч ће на крају ипак имати Добро, захваљујући чињеници да је кроз Христа добро однело победу, чињеницом да смрт није имала завршну реч, већ Васкрсење и живот.

О Божијој правди и проблему зла у филозофској баштини ислама говорио је др Сеид Халиловић, члан Савета оснивача Центра за религијске науке „Ком“. Према његовим речима, муслимански филозофи нипошто не желе да оповргну реалност зла,

међутим они истичу да зло није примарни егзистент и отуда, неисправно је говорити о начелу које би створило зло. У другом делу свог излагања Халиловић је објаснио да, пре ма исламској филозофској космологији, зло и добро нужно постоје заједно. Он је установио да без зла не би постојала ни жеља да се приближава-

мо добру, и додао да свако биће добија постојање у оној мери у којој му то дозвољавају сопствене онтолошке могућности. На крају, Халиловић је говорио о васпитним користима зла и искушења као кључа човековог трајног блаженства.

Проф. др Душан Пајин је напоменуо да у будизму постоји одређен број надљудских злих бића, као што је Мара, која персонификује смрт, а повезује се са епидемијама и смртоносним болестима, као и са убијањем и разарањем. Она, као богиња смрти, влада чулном сфером у свету богова, и настоји да отежа живот подвижницима на различите начине. У будизму, као и у хришћанству и неким другим религијама, одређена зла сила се активира када се суочи са миром подвижника као својеврсним изазовом. Проф. Пајин је закључио своје обраћање на вођењем неколико начина помоћу којих се будисти штите од утицаја зла.

Након наведених излагања, трибина је настављена живим и динамичним дијалогом у препуној читаоници одељења уметности Библиотеке града Београда. ■■■

Изложба у Музеју Српске Православне Цркве у Београду

Пјарну, Црква Великомученице Екатарине

Таљин, Црква Светог Александра Невског

Мелдова, капела Свете Анастасије

Православне цркве и капеле у Естонији

мр Биљана Цинцар Косшић

Yзгради београдске Патријаршије, У Музеју Српске Православне Цркве, 26. априла 2017, Његова Светост Патријарх српски Иринеј је отворио изложбу „Православне цркве и капеле у Естонији“. На свечаност је реч узео и господин Данијел Шер, амбасадор Републике Естоније у Србији и гђа Надежда Драмичанин, представница делегације Европске Уније у Републици Србији. Благословом Митрополита таљинског и све Естоније, председника Синода ЕПЦ Московске Патријаршије Корнилија, у Београд је стигла изложба чији су модератори Јанус Плат, етнолог и Леиле Ваља, историчар архитектуре. Она садржи преко 170 фотографија аутора Арне Масика, архивских снима-ка и планова, цркава и манастира у Естонији, коју прати *Монографија* истог наслова, на преко хиљаду страна. Овом приликом амбасадор Шер је уручио примерак књиге Патријарху Српском.

Република Естонија се налази на источној обали Балтичког мора и јужној страни Финског залива, а насељена је Естонцима, који су народ угро-финске гране Европљана.

Престоницу Таљин изградио је дански краљ Валдемар II 1219. год. Кроз историју ове земље смењивали су се на власти витезови Теутонског реда (1346), Швеђани (XVI – XVII), те Руси (1710–1918) и Немци (1941–1944) након којих је била у саставу ССРВ све до 1991, када је постала самостална.

Сматра се да је византијско-руско православље било најранији облик хришћанства који је доспео у Естонију. Један део древних становника ове територије крштен је у православље током XI и XII века. Потом је Естонија, почетком XIII века потпала под јурисдикцију Римокатоличке Цркве, а затим под реформацијски и лутерански ред. Завршетком Великог северног рата (1700–10), од стране руских владара долази до освајања овог подручја. Овим до-

гађајем креће велико насељавање Руса, који су били везани за радове у бродоградњи, или су били кажњеници пртерани „на катаргу“ у Прибалтик. У том периоду дошло је до развоја православља и покрштавања извесног броја Естонаца у „веру руског цара“. Православна Црква у Естонији тада је била под јурисдикцијом Руске Патријаршије. У Таљину је 1721. изграђена дрвена Црква Рођења Богородице, најстарија сачувана православна црква у Естонији и најстарији дрвени сакрални објекат у том граду. Током XVIII и у другој половини XIX века, никло је више од 50 храмова и основан манастир Пјухтица (1891). Након Октобарске револуције, прекида се континуитет РПЦ, на чије место све до почетка Другог светског рата долази Васељенска Патријаршија. Потом је наново (1941), Естонска апостолска Црква прешла под окриље Московске Патријаршије. Током совјетске ере православна традиција и сакрална архитектура тешко су страдале. Затворене цркве адаптиране су за друге намене (културни објекти, канцеларије, складишта, радионице...). На место ових, народ је у изнудици изнова подизао скромне дрвене капеле.

Након обнове независности Републике Естоније 1991, Православна Црква је остала подељена на Естонску апостолску Православну Цркву под управом Цариградске Патријаршије и на ЕПЦ у јурисдикцији Московске Патријаршије.

На зидовима галеријског простора Музеја СПЦ јачину наде и лепоту православне вере показују фотографије бројних естонских православних сакралних објеката, у њиховој спољашњости и интеријеру. Посебно су занимљиве цркве-брвнаре, по којим је ова земља на северу Европе позната у свету. Међу приказаним су и цркве које су од вичних архитектата грађене наменски – највише у стилу актуелних европских праваца, али има и оних које су копије традиционалне руске вишекуполне грађевине.

У Галерији САНУ у Београду

Фото: sanu.ac.rs

Градина на Јелици

Изложба „Градина на Јелици. Утврђени центар у Илирику VI века и вишеслојно археолошко налазиште“ археолога проф. др Михаила Милинковића отворена је 26. априла 2017. г. у Галерији Српске академије наука и уметности у Кнез Михаиловој улици у Београду.

Изложбу су приредили Галерија САНУ и Народни музеј Чачак, уз подршку Општине Лучани, а првобитно је иницирана у чачанском музеју 2014. године поводом обележавања 30 година истраживања на локалитету Градина.

Београдској публици представљено је 507 експоната, углавном из фонда Народног музеја у Чачку, али и из Архива САНУ, који су груписани хронолошки, тематски и према намени – од оних везаних за историјат истраживања, до налаза праисторијског, римског, рановизантијског и раносредњовековног периода. Обраћајући се присутним у Галерији САНУ, аутор изложбе и руководилац истраживања на локалитету Градина, рекао је да је реконструкција прошлости све више у рукама археологије, што покazuју и изложени експонати.

– То су на први поглед неми сведоци, али они у тој својој особини су изузетно објективни. Градина је у научном смислу оправдала сва средства уложена у њено истраживање и њен научни значај до сада није доведен у питање – приметио је Милинковић, поменувши да би било јако лепо и корисно ако би се та територија на 10 минута од магистралних путева са не-такнотом природом претворила у археолошки парк.

Директорка Народног музеја у Чачку Делфина Рајић истакла је да „достојанствени неми сведоци давне прошлости казују, подсећају и опомињу да чувамо сећање и спомен предака који су давно пре нас ходали овим шаром“. Она је казала да Народни музеј у Чачку већ деценијама истрајава у племенитој мисији да ту непроцењиву културну баштину сачува од пропадања и заборава, да је чачански крај добио значајно археолошко налазиште, позна-

то у земљи, али и свету, које ће, нада се, у догледно време постати археолошки парк.

– Локалитети попут Градине представљају кључ за даља археолошка проучавања касне антике и раног средњег века, и то не само на нашим просторима, и управо због тога ова изложба представља својеврстан водич кроз древну прошлост – рекла је Делфина Рајић.

Изложбу је отворио дописни члан САНУ Миодраг Марковић, констатујући да је вишедеценијски предан рад на терену донео налазе који значајно помажу да се боље разуме и расветли живот људи који су становали у западном делу данашње централне Србије од праисторијског до раносредњовековног периода.

– Пажљиво пробран и систематизован изложени материјал – праисторијски налази, остаци рановизантијске архитектонске пластике и живописа, култните предмети, новац и епиграфски споменици, разноврсне алатке, привући ће велику пажњу, како широке публике тако и стручних кругова – истакао је Марковић.

Изложени су предмети свакодневне употребе (покућство, алат, лични прибор, накит, новац), камена пластика из остатака базилика или из профаних грађевина, заједно са код нас ретким сачуваним остатцима црквеног живописа из 6. века, као и са реконструисаним амфорама и другим керамичким посудама. Изложба ће бити отворена до 21. маја.

Каталог изложбе – на преко 250 страна (заправо истовремено и зборник радова и каталог – *Градина на Јелици. Утврђени центар у Илирику VI века и вишеслојно археолошко налазиште*, ур. Михаило Милинковић, Београд – Чачак 2017), као и обраћања проф. Милинковића, академика Марковића и Делфине Рајић доступни су онлајн, на вебсајту Српске академије наука и уметности – sanu.ac.rs.

Извор: ТАНЈУТ | rtv.rs | sanu.ac.rs

Приредила М. П.

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пејровић

У САРАЈЕВУ

Васкршњи концерт СПД „Слога“

Српско певачко друштво „Слога“ под руковођењем диригента Стефана Мојсиловића одржало је, 23. априла 2017. године, Васкршњи концерт у Храму Светог Преображења Господњег у Сарајеву. У сарадњи са Српским хуманитарним друштвом „Добротвор“ и Црквеном општином Долачком из Новог Сарајева, другу годину за редом концерт постаје васкршњи поклон СПД „Слога“ сарајевској публици.

У прекрасном амбијенту и акустици Храма Светог Преображења Христовог, који је освећен 1940. године а саграђен по пројекту Александра Дерока, публика је испунила храм до последњег места, а многи су били и на галерији. На програму овог најстаријег хора у Сарајеву нашла су се дела Петра Иљића Чайковског, Сергеја Васиљевича Рахмањинова, Корнелија Станковића, Владе Милошевића, Стевана Стојановића Мокрањца, Ирине Денисове, Архиепископа Јонатана и других.

Извор: *Митрополија гадробосанска*

цеговачком поднебљу с краја бурног 20. века. У најави издавачке куће „Лагуна“ наводи се да збирком прича *Преко праћа* Владика Григорије улази у ред даровитих писаца из БиХ, који својом прозом наставља најбољу традицију приповедача на српском језику.

Из „Лагуне“ истичу да, када пише о појединачним судбинама савременика, њиховим несрћама, неспоразумима и заблудама, болестима, беди и странптици, Владика Григорије издваја најсветлије тренутке њиховог живота и налази најдрагоценје црте њиховог карактера, а када пише о лопти, смеху, возвима, о бригама, мору или манастирима, оживљава заборављене или испражњене просторе, пределе и расположења свог ратом опустошеног поднебља.

„Изванредан психолошки портретиста, ауторски глас у овој књизи уздигне се изнад злосрећних подела у народу, прелазећи преко уског и себичног прага своје куће, вере и нације, и даје нам сваким ретком своје прозе на знање да ће се угледати на Андрићеву мисао 'Највећа планина коју човек мора прећи је праг његове сопствене куће'“, наводе из „Лагуне“.

Владика Григорије, осим архијерејског служења, бави се и писањем, а до сада је објавио *Долази час и већ је настапао* /беседе и разговори, 2004/, *Лазар* /новела, 2008/, *Прича о стваром краљу* /новела, 2009/ и *Радост живота* /колумне, 2010/.

Извор: Епархија

захумско-херцеговачка | сиц.срб

У ЗАЈЕЧАРУ

Изложба Архива СПЦ

Архив Српске Православне Цркве у сарадњи са Народним музејом из Зајечара отворио је 27. априла 2017. године изложбу под називом „Београдска Митрополија и српски духовни простор (1804–1918)“, аутора ма Радована Пилиповића, директора Архива

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
телефон/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocininstvo.rs
www.dobrocininstvo.rs

Светиње Украјине
03 - 12. јун

Светиње Грчке
Суроти, Евија, Егина, Атина
16 - 22. јун

Бугарска
01 - 07. јул

Светиње Москве
25. август - 02.септембар

Острог
сваког викенда

Српске Православне Цркве. Изложба је приређена са благословом Светог Архијерејског Синода и Епископа тимочког Илариона.

Присутне је поздравио Дејан Крстић, директор Музеја, истакавши радост што је ова поставка приказана зајечарској јавности. Аутор изложбе Радован Пилиповић упознао је посетиоце са подацима о обимном раду који је уложен у прикупљање 500 дужних метара архивске грађе црквеног порекла представљене на овој изложби.

Изложбу је отворио Епископ тимочки Иларион, који је подсетио на значај представљања и упознавања са Архивским фондовима и збиркама Музеја Српске Православне Цркве, који сведоче о богатој историји наше Цркве и државе. На отварању изложбе певао је хор Саборног храма Рођења Пресвете Богородице под диригентском управом Наташа Јовановић.

Извор: Епархија тимочка

НОВА КЊИГА ВЛАДИКЕ ГРИГОРИЈА
Преко праћа

У издању београдске издавачке куће „Лагуна“, крајем априла 2017. године из штампе је изашла књига Епископа захумско-херцеговачког Григорија *Преко праћа*.

Реч је о збирци прича које говоре о судбини малих људи у хер-

РУСИЈА

3D панорамско разгледање манастира

Од недавно је на вебсајту московског Новоспаског манастира доступно 3D виртуелно панорамско разгледање манастира, захваљујући технологији Гугл Стрит Вју.

Ова виртуелна тура нуди панорамско разгледање читавог манастирског комплекса: могу се разгледати и спољашњост и унутрашњост манастирских зграда, неколико цркава које се налазе у оквиру манастирског комплекса као и звоник из 18. века.

Овај московски манастир је између осталог познат по томе што је ту сахрањено неколико генерација Романових. Њихови гробови такође су обухваћени виртуелном туром. У порти манастира сахрањени су Ксенија Шестова, мајка Михаила I Фјодоровича, првог руског цара из династије Романов, затим велики војвода Сергеј Александрович, седмо дете цара Александра II и супруг Свете преподобномученице Јелисавете Фјодоровне Руске.

Радови на овом интернет пројекту започети су у јесен 2016. године и биће настављени након завршетка рестаурације манастира.

Новоспаски манастир један је од московских најстаријих манастира. Према неким записима њега је подигао оснивач Москве, принц Јуриј Долгоруки, око 1150. године и то јужно од реке Москва, где се тренутно налази Даниловски манастир. Манастир посвећен Спаситељу је поново унутар зидина Кремља установио велики кнез Иван Калита. Главна манастирска црква била је најстарија грађевина у Москви све до 1930-их година када је уништена.

Велики кнез Иван III је 1490. године преместио манастир на тренутну локацију, на брдо Крутицки изнад реке Москва. Том приликом је манастир преименован у Новоспаски манастир. Манастир је потпуно изграђен током 1640-их,

након што су Романови дошли на престо, и већина данашњих грађевина потиче из тог периода.

За време Совјетског Савеза манастир је претворен у затвор; касније су просторије манастира служиле као притвор, а 1970-их година манастир је предат Институту за уметничку рестаурацију. Тек је 1991. године манастир враћен Руској Православној Цркви.

Манастир се може разгледати на адреси: <http://новоспасский-монастырь.рф/palomnikam/virtualnyj-3d-tur>.

Извор: pravoslavie.ru

УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО Ископавање моштију Светог Едмунда

Како преноси *Телеграф*, национални британски дневни лист, научници у Енглеској планирају да траже мошти Св. Мученика Едмунда, саксонског краља из деветог века, заштитника Енглеске. Према истраживањима, претпоставља се да се његове мошти налазе испод тениског терена у граду Бери Сент Едмундс (Bury St. Edmunds). Да подсетимо, 2012. године испод једног паркинга у Лестеру пронађен је скелет краља Ричарда III (у *Православљу* бр. 1154 од 15. априла 2015. године у истој овој рубрици писали смо о сахрани остатака Ричарда III).

Тениски терени у парку Абеј Гарденс (Abbey Gardens) направљени су на простору бившег монашког гробља, а истраживачи ве-

рују да су мошти Св. Едмунда ту премештене након распуштања бенедиктинске опатије у којој су се претходно налазиле.

Вековима уназад сматрало се да су мошти Св. Едмунда изгубљене, али историчар Френсис Јанг верује да су оне у неком тренутку у прошлости биле премештене. Како он каже: „Комисија која је угасила опатију 4. новембра 1539. године не помиње тело, но с обзиром на краљевски статус Св. Едмунда вероватно је монасима прећутно допуштено да преместе тело из храма.“

Историчар Јанг напомиње како се у неким изворима наводи да је неколико монаха спустило Св. Едмунда у гвоздени ковчег, али се не помиње где је био сахрањен. „Све у свему, монашко гробље је највероватнија локација“, тврди Јанг, и додаје: „Ако је он заиста био спуштен у гвоздени ковчег, то ће нам помоћи да његове мошти разликујемо од посмртних остатака других монаха.“

Место будућих археолошких истраживања: тениски терени у парку Абеј Гарденс

Св. Едмунд је био краљ Источне Англије у деветом веку, и највероватније су га убили Викинзи када је одбио да се одрекне хришћанске вере. Страдао је 869. године у Сафоку или Норфоку. Према предању, Викинзи су га обезглавили, а убрзо након његове смрти његови посмртни остатци су похрањени у опатији у месту које је данас познато као Бери Сент Едмундс. То место ће постати једно од најпопуларнијих места за ходочашће у Енглеској и многи каснији енглески краљеви долазили су да се поклоне његовим моштима. Св. Едмунд се слави 20. новембра / 3. децембра.

Извор: pravoslavie.ru

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нешић

У ЊУЈОРКУ

Братска љубав Српске, Грчке и Руске Цркве

Иако је српска заједница у Њујорку остала без свог храма који је пострадао у пожару на Васкрс, 1. маја 2016, Божијом благодаћу, захваљујући братској љубави и подршци грчког и руског народа, није остала без богослужења и богослужбеног места. И Грчка Црква и Руска Црква у Њујорку отвориле су врата својих храмова верницима парохије Светог Саве. Један од храмова где Срби редовно одржавају своје недељне и празничне службе је грчка Црква Св. Елефтерија. Ове године у току страсне седмице Срби и Грци су служили заједно.

На Велики петак, уз присуство верника из обе цркве служио је Епископ источноамерички Иринеј уз саслуживање локалних свештеника. После опхода око храма, обративши се присутним верницима, Епископ Иринеј је нагласио да пријатељство српског и грчког народа има дубоке корене и траје до данашњег дана. Следећег дана, на Велику суботу у поноћи, Срби су се придружили верницима руског Саборног храма Богородице Знаменске на Васкршњем јутрењу. Присуство Митрополита Илариона, П. Г. епископа: Николаја и Иринеја, у овом прелепом храму и црквеној порти где се окупило мноштво верног народа, допринело је лепоти ове изузетно свечане службе. По речима Епископа Николаја, који се Србима придружио и следећег дана на Светој Литургији, ово је био не само диван, већ историјски догађај, када су први пут Руси и Срби били заједно на богослужењу на Васкршњем јутрењу.

Извор: spc.rs

У БЕЧУ

Слава грчког храма

Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки Иринеј, на позив Његовог Високопреосвештенства Митрополита Аустрије, Егзарха Мађарске и централне Немачке Арсенија, учествовао је 22. и 23. априла 2017, у прослави храмовне славе Грчке Православне парохије

У МИНХЕНУ

Слава Епархије франкфуртске

Поводом епархијске славе, Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, заједно са домаћином Епископом франкфуртским и све Немачке Сергијем, началствовали су Евхаристијским сабрањем у Храму Св. Јована Владимира у Минхену. Саслуживали су протопрезвитери-ставрофори Неђо Јањић, Мићо Матић, Бранислав Чортановачки и Миодраг Тошић (Епархија зворничко-тузланска), протопрезвитер Николај

Артемов (Руска Загранична Црква), протопрезвитер Николај Завелич (Московска Патријаршија), протопрезвитер Симеон Продановић (Епархија аустријско-швајцарска), протопрезвитер Славиша Спасојевић, ћакон др Драган Радић (Митрополија загребачко-љубљанска) и ћакон Милутин Марић. Окупљенима у Минхену и логору Даахау, 29. и 30. априла 2017, на слави Епархије франкфуртске, славећи Св. Николаја Жичког и Охридског који је кроз своје страдање у злогласном логору освећивао и данас освећује ове просторе, беседио је најпре Епископ Сергије, који је говорио о Св. Николају и јасноћи његовог виђења живог Бога у логору Даахау. Присутнима се обратио и Митрополит Амфилохије који је подсетио на сведочење вере у логору Владике Николаја и Патријарха Гаврила Дожића: „Када су једном упитали Св. Николаја који му је најдражи тренутак био у животу, он је одговорио да би читав свој живот мењао за неколико тренутака у Даахау, јер му је ту Господ отварао Небеса и показивао неизрециве тајне.“ Након Св. Литургије одржана је пригодна Духовна академија. На њој се присутнима обратио и Митрополит Порфирије. Сутрадан, у Недељу Мироносица, у руском Храму Васкрсења Христовог у Даахау Евхаристијско сабрање предводио је Митрополит Амфилохије.

Светог великомученика, победоносца и чудотворца Георгија у Бечу.

Владика Иринеј је уочи празника присуствовао концертну који је уприличен поводом храмовне славе, а сутрадан је служио Свету Литургију, уз саслуживање Митрополита Арсенија, свештенства и ћакона.

У беседи коју је упутио сабранима Владика Иринеј је говорио о живо-

ту Светог великомученика Георгија, нагласивши да је мучеништво светих људи показатељ њихове велике вере. По завршетку службе Митрополит Арсеније се речима пуним уважавања обратио Епископу Иринеју, изразивши му захвалност на доласку у Беч и учествовању у богослужењу. Том приликом Митрополит је истакао вишедеценијски братски однос православних Срба и Јелина у Бечу, нагласивши важност улоге Епископа Иринеја у развијању међуправославних односа. Владика Иринеј је потом даровао Митрополиту икону Светог Георгија, рад сестринства манастира Васкрсења Христова у Каћу.

Извор: Епархија бачка

Радујмо се!

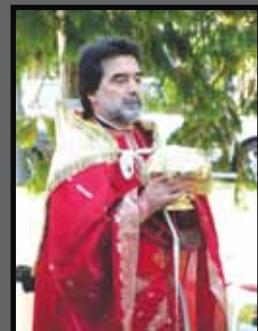
Ученици ОШ „Др Драган Херцог“ и „Миодраг Матић“, ћаци школа при београдским болницама и клиникама, пошли су 18. априла 2017, на Вацкарни уторак, на тродневно матурско поклоничко путовање и походе светињама Епархије жичке: ка манастирима Жича, Студеница и Грађац.

Ученици осмих разреда ових школа, у пратњи родитеља, директора школа, разредних старешина, дефектолога и са вероучитељицом Милицом Ракић, на путовање су кренули са благословом Епископа топличког Арсенија и братства Храма Св. Саве на Врачару.

Сви путници овог поклоничког путовања су били смештени у манастиру Студеница, где су учествовали на свим богослужењима. Велику љубав и пажњу су им указали сви монаси, монахиње и настојатељи жичких светиња – игуманија Жиче, мати Јелена, мати Нина, игуманија манастира Грађац и игуман студенички, Архимандрит Тихон.

Другог дана пута посетили су ОШ „Стефан Немања“ у Студеници где су се са својим другарима и вршњацима дружили, и делима у ликовној радионици овековечили њихово другарство. Домаћини су обећали да ће се дружење наставити када они дођу код њих у Београд, док су се наставници и директори школа из Београда и Студенице договорили да ту посету следеће године у потпуности пригодним програмом на радост ученика и свих присутних.

Трећег дана, најмлађи поклоници из Београда са пратњом упутили су се у манастир Грађац, где је за њих организована радионица цртежа и поклона. Сестринство манастира Грађац их је срдечно дочекало и угостило као и сваке године што то чини овим поводом. Заједничким фотографијама овековечен је овај пут назван „Радујмо се!“

**Помен
о. Радовану Биговићу**

Обавештавамо родбину, пријатеље и поштоваоце блажене успомене о. Радовану да ће го-дишњи парастосprotoјереју проф. др Радовану Биговићу бити одржан у 12:00 часова 31. маја 2017. г. на земунском гробљу.

градњи, у темеље је уграђено камење из манастира Хиландар, са Острога, Свете Фрушке Горе, из Вагана код Шипова, као и по Божијем промислу сачувани камен који је требао бити уграђен у планирану цркву пре Другог светског рата.

Епископу Василију саслуживали су protoјереј-ставрофор Ратомир Петровић из Осијека, protoјереј-ставрофор Владо Клаић из Белог Манастира, protoјереј-ставрофор Драгомир Сандо из Архиепископије београдско-карловачке, protoјереј-ставрофор Михајло Маријанац, и други.

Овај радосни догађај у Угљешу завршен је трпезом љубави. Током свечаног ручка, прота Михајло би-раним речима је захвалио Епископу Лукијану што је благословио сабрање и Епископу Василију што је и овом приликом, као много пута до сада, поделио молитвену радост са свештенством и народом Божијим у Епархији осјечко-пољској.

Извор: Епархија осјечко-пољска ➔

У ЕПАРХИЈИ ОСЈЕЧКО-ПОЉСКОЈ Освећење темеља цркве у Угљешу

У барањском селу Угљеш, надомак Осијека и Дарде, 29. априла 2017, освећени су темељи још једне нове цркве у Епархији осјечко-пољској и барањској. Када су Угљеш, некадашњу пустару, двадесетих година прошлог века населили Срби „оптантини“ из северне Мађарске, већ 1935. они су почели да сакупљају материјал за изградњу прве цркве у овом, као и данас, понајмањем селу

у Барањи. Међутим, Други светски рат и све касније историјске неприлике одложиле су почетак изградње цркве за неко друго време, за нека нова покољења. Након осамдесет година, потомке ових Срба, као и касније досељенике од Теслића и Добоја, Господ је благословио да започну градњу светиње. Завршене темеље будуће Цркве Св. пророка Илије, пре Св. Архијерејске Литургије, освештао је Епископ сремски Василије, помоћник Епископа Лукијана. Поред положене повеље о

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нешин

У МАНАСТИРУ ГРИШТЕ

Радост литургијског заједништва

Преосвећени Епископ тимочки Иларион служио је 29. априла 2017, Свету Архијерејску Литургију у Храму Св. апостола Петра и Павла у манастиру Гриште. Саслуживали суprotoјереј Игор Ивковић,јереј Златко Здравковић и јерођакон Илија (Јовановић). За певницом су појали чланови хора зајечарског Саборног храма. У литургијском сабрању молитвено су учествовали ученици основне школе из Гриште и верници овога краја.

У порти храма ученици основне школе из Гриште одржали су брижљиво припремљен културни програм за Епископа и сабране вернике. Програм су са ћацима осмислиле и приредиле учитељица Жаклина Младеновић и васпитачица Владимирка Јовић Ђорђевић.

Црквени живот се последњих година интензивно развија у овој изузетно значајној светињи зајечарског краја. У порти је постављена нова чесма, прилог Мирославе Жикић, а у току је уређење околног простора.

Извор: Епархија шумадичка

УАЕМ

Мошти Св. Јована Руза

Са благословом Патријарха српског Иринеја и Епископа крушевачког Давида, кивот са делом моштију Св. Јована Руза свечано је дочекан 30. априла 2017. у Храму Св. Василија Острошког на Бежанијској Коси.

Његово Преосвештенство Епископ топлички Арсеније, викар Патријарха српског, са свештенством храма, у присуству игумана манастира Св. Луке у Бошњану Архимандрита Алексеја (Богићевића) и многочлног верног народа, служио је молебни канон Св. Јовану Рузу.

Центар за културу и образовање Раковица и Књижевно друштво Раковица расписују КОНКУРС за седми „МЕЂУНАРОДНИ САБОР ДУХОВНЕ ПОЕЗИЈЕ“

Право учешћа имају сви песници који пишу на српском језику. Учесници достављају по једну песму у три примерка, под шифром (у посебној коверти послати решење шифре).

Избор најбољих радова извршиће стручни жири који ће прогласити резултате и рангирати их на: 1, 2. и 3. место. Најбољи песници биће награђени златничима са ликом Светог Саве. Жири ће одобрati и три песме за похвалу. Од најбољих радова биће објављен Зборник „СЕДМИ МЕЂУНАРОДНИ САБОР ДУХОВНЕ ПОЕЗИЈЕ“ Раковица 2017. година.

Место и време одржавања Сабора: Порта манастира Раковица, Мала Госпојина 21. септембра 2017. године у 11 часова, или Центар за културу и образовање Раковица.

Радове слати на адресу: Центар за културу и образовање Раковица, Србија, 11090 Раковица, Ул. Мишка Крањца 7, са назнаком: за Сабор.

Конкурс је отворен до 30. јуна 2017. године. Контакт телефон: 011/3581–936; E-mail: kdrakovica@gmail.com

Владика Арсеније је произнео беседу у којој је поучио народ о чудесном житију Светог Јована Руза поручујући да велики Божији угодник, Св. Јован Рус, свима онима који са вером у Бога и љубављу прилазе његовим светим моштима дарује исцељење. Кивот са делићем моштију биће изношен верном народу на поклоњење сваког јутра након јутрења. Акатист Св. Јовану Рузу биће служен сваког четвртка у 17 часова све до 21. маја – празника Св. Јована Богослова.

У СОКО ГРАДУ

Манастирска слава

На дан славе манастира Св. Владимира Николаја у Соко Граду, 30. априла 2017, Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ шабачки Лаврентије, уз саслужење архимандрита: Нифонта и Павла, protoјереја-старофора Мирка Вилотића и Драгана Секулића, protoјереја Зорана Ристићевића, протонамесника Милана Ђурића и других. Током Свете Литургије у чин чтеца произведен

је Дејан Илић из Малог Зворника. Владика Лаврентије је благословио славски колач. Након трпезе љубави, млади из културно-уметничког друштва из Владимира сплетом народних игара и песама продужили су славске свечаности.

У НИШУ

Дар породице Гаетана

Епископ рашко-призренски Теодосије, администратор Епархије нишке, чинодејствовао је 30. априла 2017, у Храму Свете Петке у Нишу на служби освећења и стављања у трон иконе Св. Николаја из Барија. Оригинал ове иконе већ седам стотина година краси кивот великог светитеља у Барију, као дар српског краља Светог Стефана Дечанског. Копија иконе, која је постављена у трон Храма Свете Петке у Нишу, верна је оригиналу по димензијама, а у Ниш је доспела као дар породице Гаетана Паолила, парохијана овог храма.

Након вечерње службе, Епископ је служио акатист уз саслужење братства храма и нишког свештенства. Епископ се обратио присутним верницима пригодном беседом

о историји иконе Светог Николе која се налази у Барију.

Извор: Епархија нишка

У ЛЕЛИЋУ

Прослава Св. Николаја

На празник Светог Николаја Жичког, 3. маја 2017, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Лелић крај Ваљева служили су Митрополит запорошки и мелитопољски Лука и Епископ ваљевски Милутин, уз саслуживање свештенства и свештеномонаштва из више епархија Српске Цркве и помесних Православних Цркава, уз молитвено учешће Епископа Јоне, викара Митрополита кијевског Онуфрија.

„Велико је благодарје Господу што нас је удостојио да се заједно молимо пред моштима Св. Владике Николаја на празник који је њему посвећен. Владика Николај није познат само у Србији, већ и у Украјини и православном свету уопште“, беседио је Митрополит запорошки и мелитопољски Лука, уз преводилачко посредовање Архимандрита Михаила (Биковића), старешине манастира Јовања. За братску љубав, Владика ваљевски Милутин уручио је Митрополиту Луки Орден Св. Владике Николаја са жељом да га носи много година и да се увек сећа тренутка молитвеног заједничарења у Лелићу.

„Радује ме што Митрополит Лука долази овде, али и жалости што долази из напађене Украјине. Сви смо ми једна Црква и сви на разне начине страдамо... Благодаран сам оцима из манастира Ковиљ, који су госте из Украјине довели овде. Осечам благослов Патријарха српског Иринеја, као и Епископа бачког Иринеја из чије су епархије наши гости дошли код нас“, рекао је Владика Милутин.

Апел за помоћ

Свети Нектарије Егински Чудотворац позива све људе добре воље да изградимо цркву у част његову, а свима нама на здравље и благослов светитеља. Драги верници, обавештавамо вас да се у Јагодњаку 2016. почело са изградњом Цркве Светог Нектарија, Егинског Чудотворца. Позивамо све вернике: помозите да наставимо градњу ове светиње, у славу Божију и у част Светог Нектарија, који помаже свим људима широм васељене. Свети Нектарије је послан од Бога да исцељује најтеже и најраширене болести нашег времена: злу болест рака и болест ћавоиманости, нервна и душевна оболења. Добровољни прилог за изградњу Цркве Св. Нектарија Егинског чудотворца можете уплатити на жиро рачун: Број трансакцијског рачуна – IBAN: HR66 25000091501143421 SWIFT adresa / BIC Addiko Bank d. d. Zagreb: HAABHR22 Са назнаком: за изградњу Цркве Св. Нектарија Егинског чудотворца у Јагодњаку – Република Хрватска, Српска Црквена Православна Општина Јагодњак, Ј. Ј. 3маја 27, 31.324 Јагодњак.

Протојереј-ставрофор Слободан Мајкић, парох јагодњачки, тел: 00385 98 589 627 ; имејл: slobodan.majkic@gmail.com.

Радуј се, Свети Нектарије, Архијереју Божију!

Гости из Украјине посетили су и манастир Белије и поклонили се моштима Светог оца Јустина. Путешествије Србијом наставили су одласком у задужбине светородне лозе Немањића, манастире Жичу и Студеницу.

У МАНАСТИРУ ВОЈЛОВИЦА Св. Николај Жички Охридски и Војловички

Дан када наша Црква празнује Светог Владику Николаја Жичког и Охридског свечано је прослављен народним сабрањем у манастиру Војловици, надомак Панчева. Свету Архијерејску Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ банатски Никанор уз саслужење архијерејског намесника панчевачког протојереја-ставрофора Радослава Радмановића, пароха панчевачког протојереја Ђојана Кошанина, па-

роха старчевачког јереја Недељка Санчанина, пароха омольичког јереја Срђана Шарића и протојакона Игора Станковића из Вршца.

У току Свете Литургије проповедник јереј Срђан Шарић је подсетио на лик Светог Николаја Српског. На крају Свете Литургије Епископ Никанор је благословио жито и преломио славски колач. Потом се Владика Никанор обратио верном народу поуком љубави и истакао везу манастира Војловице и Светог Владике Николаја: „Владика Николај је провео последње дане у Отаџбини управо у овој војловачкој светињи. Наиме, после немачке окупације Владика Николај је интерниран у манастир Љубостињу, а касније је премештен и заточен – са Патријархом српским Гаврилом – у манастиру Војловица. Из овог манастира Немци су их 14. септембра 1944. године одвели у злогласни логор Дахаху. Стога Светог Владику Николаја са правом можемо назвати Охридским и Жичким и Војловичким, јер је у овој светињи узносио своје молитве Богу за спас нашег народа“, поручио је Владика Никанор.

Извор: Епархија банатска

ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"

34312 БЕЛОСАВЦИ ББ

ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34

е-майл: livenicaligrap@yahoo.com

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки последи	900 динара	25€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Светођосавско звонице	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија